Ročník XXXI (1954) Sešit 5. Číslo 9.—10.

ČASOPIS ČS. HOUBAŘŮ (ČČSH)

Mykologický sborník

ACTA SOCIETATIS MYCOLOGICAE ČECHOSLOVENICAE

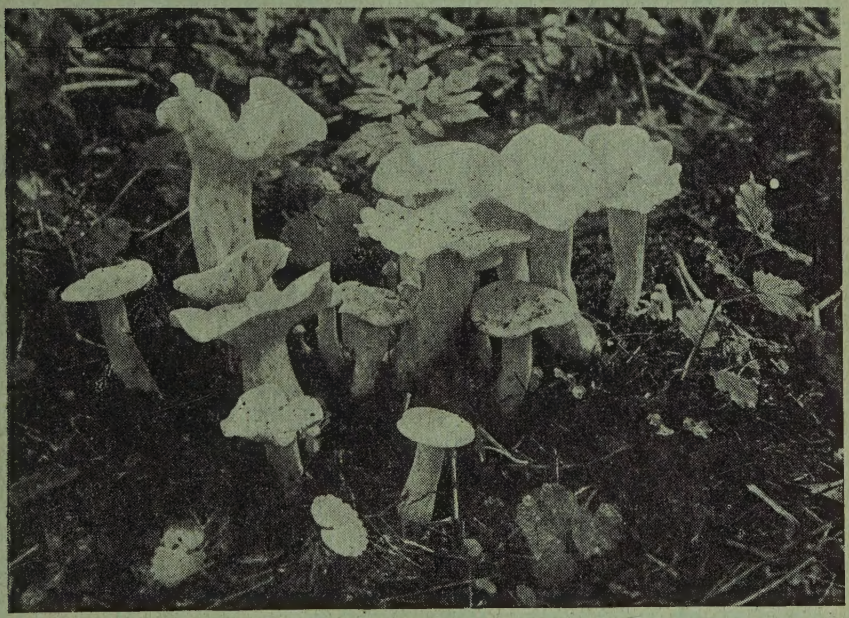

Krásný obrázek strmělky voskové — Clitocybe cerussata Fr. Foto Mg. H. Orłoś, ředitel Výzkumného ústavu fytopathologie a mykologie ve Varšavě. Mg. Orłoś se zabývá úspěšně studiem lesních hub v Polsku vůbec a zejména v Białowieżském pralese. Je spolupracovníkem Mykol. sborníku.

Удачный снимок говорушки вощаной — Clitocybe cerussata Fr. от инж. Г. Орлося, директора Института фитопатологии и Микологии в Варшаве, который изучает успешно лесные грибы в Польше, а спецально в Беловежском заповеднике. Инж. Орлось — сотрудник нашего Мик. сборника.

OBSAH: Ak. B. Němec: Nové o mykorrhize. I. Sečanov (Sofia): „Houby v Bulharsku". Komirnaja-Fursajev (Saratov): Houby v Závolží. L. Plachý: Křenenáč březový. Dr Vávra: Znaky Smotl. věd. školy mykol. (SVSM) II. Resume. V. Kedyk: Resume ruské. Josef Hofman: Čirůvka nahloučená. Jaro Miškovský: Vliv počasí na čirůvku nahloučenou (nahloučená aggregatum). Bohumil Petřík: Čirůvka nahloučená. Josef Bílek: Českomoravská vysočina a houby. Rudolf Kovanda: Hlodavci a houby. Dr Smotlacha: Z mého výzkumu v r. 1954. Jan Spálený: Kožnatka rumělková. Ing. M. Smotlacha: Muchomůrka růžovka. Jaroslav Hyngar: Kočka se otrávila odvarem z muchomůrky červené. MUDr Vl. Píša: Zvl. červivost křemenáčů. Vilém Sokol: Můj podzimní sběr. Pejšková-Kubešová: Bedla jedlá (L. procera Scop.). Atd., atd.

Содержание: Акад. проф. В. Немец Новые исследования микоризы. Иван Сечанов: Грибы в Болгарии. (Рецензия). О. Н. Комирная-А. Д. Фурсаев: (Саратов): Лесные грибы в лесонасаждениях в Заволжье II. Лад. Плахи: Осиновик и береза. Д-р Р. Вавра: Признаки Смотлаховой научной микологической школы. II. Йосиф Гофман: Рядовка скученная. Яро Мишковский: Влияние погоды на рядовку скученную. Б. Петржик: Рядовка скученная. Йосиф Билек: Чешскоморавское плоскогорье и грибы. Рудольф Кованда: Гризуны и грибы. Д-р проф. Смотлаха: Мои исследования в 1954 г. Ян Спаленый: Дермоцибе циннабаритэа. Инж. М. Смотлаха: Мухомор серо-розовый. Ярослав Гингар: Кошка отравилась отваром красного мухомора. Станислав Цейнар: Деревья под защитой государства.

Vědecký a odborný list, orgán Čs. mykologické společnosti (ČMS), Mykologického ústavu (MÚ), Střediska pro prakt. mykologii • Vydává Čs. mykologická společnost • Založil (r. 1919) a řídí dr. Fr. Smotlacha s redakční radou a kruhem spolupracovníků

IV. řada členů a pracovníků Smotlachovy vědecké školy mykologické (SVŠM) obsahující jednak pracovníky ze starších spolupracovníků Mykologického sborníku jednak z pracovníků některých odboček, jednak ze spolupracovníků (referentů) ČMS nejnovějších, zvláště těch, kteří získali nové odběratele, podle stavu v září 1954:

J. Andrš, D. Antoš, M. Axmanová, Fr. Babický, Miluše Bajgarová, Olga Balášková, J. Balcar, Pav. Barenda, Anna Baudyšová, Hel. Baumová, Jar. Baran, J. Bárta, M. Bártová, Frant. Bednář, Fr. Benda, M. Bendová, Old. Barvíř, Jar. Barvířová, J. Basíková, Jar. Bažant, Ing. Fr. Beneš, Jar. Berda, Dr K. Bernard, Jos. Bičík, M. Bišofová, Fr. Blahota, Zd. Borovička, Vojt. Borovička, Dr V. Bošek, Ing. J. Brandejs, Lad. rousil, Fr. Brož, F. Břísková, Jar. Bubeník, Frant. Burda, ak. m. Zd. Burian, Boh. Cabicar B. Cicvárek, R. Císař, V. Crha, Jiří Cikhart, Olga Cikhartová, V. Cam-a, J. Čech, M. Čepičková, Jos. Černohouz, Fr. Danda, Vlad. Čičatka, Vr. David, Jar. Davídek, Mil. Dědeček, Fr. Desort, MUDr K. Černý, K. Diviš, Jan Dolejš, R. Dobeš, Jar. Dohnal, Jar. Dostál, K. Douda, Ml. Doucha, Jos. Doležal, Jos. Drtinová, Ant. Drvota, Boh. Drahoš, Oldř. Drahota, M. Dratvová, Jos. Dvořák, M. Dvořák, R. Dvořák, Em. Dvořáková, A. Elhenická, Jar. Eminger, MUDr H. Engelhart, Jos. Faistl, J. Fantiš, Ir. Fišová, Lucie Fischlová, Jos. Flaxová, Lad. Flígl, Jos. Florián, C. Francouz, Jos. Freitinger, Fr. Frišová, M. Florichová, Ing. Vlad. Gortinský, K. Gruss, K. Görblichová, B. Grünfeld, Fr. Halabart, A. Hampl, J. Hampl, M. Handlová, B. Hanušová, A. Hanzlíková, Josef Harenhauer, B. Havelková, B. Havlínová, Mal. Hartych, Fr. Havlíček, M. Havlíková, Fr. Hedvábný, Vl. Hladíková, Jos. Hlava, Ml. Hledíková, M. Hnát, Fr. Hejlek, Ing. Fr. Hercík, M. Heringová, Jos. Hilgartová, V. Hofman, V. Hochhelber, V. Holeček, Alex. Horský, Vil. Horský, R. Horyna, Růž. Hořejší, V. Hovorka, Jos. Hoznourek, Anežka Hornourková, Rud. Horn, Jos. Hroš, M. Hrdlička, Fr. Hřebíček, B. Hulín, V. Hýka, doc. Dr J. Hynie, St. Huška, Jos. Husa, L. Husáková, M. Charvátová, K. Chaura, K. Chmelík, V. Chochola Štěp. Chocholová, Jos. Chvála, Vojt. Chválová, Bož. Chvátalová, Fr. Jakl, Ing. Vlast. Jakl, B. Janda, J. Janda, M. Jandová, A. Janická, Jar. Jakubec, Jindř. Janoušek, E. Janoušková, B. Jarchovský, L. Jarošková, Fr. Jedlička, K. Jadlička, Dr Jar. Jermář, Jar. Jeníček K. Jeřábek, Mil. Ježová, Jar. Jelínek, V. enšovský, Ant. Jiran, A. Jirásková, Vl. Jirát, Marie Jirounková, M. Jirsová, Dr. Joachymstál, Alf. Joudal, Jos. Jouja, M. Juková, E. Kadera, Jar. Kadlec, Jar. Kadl, St. Kadlec, E. Kadeřábková, Herm. Kalašová, Hub. Kalika Br. Kalinová, Fr. Kaloušová, Bedř. Kapr, J. A. Kellar, Jar. Klíma, Old. Klicman, V. Klazar, Ing. Jar. Klovík, Leo Knauer, Dr Viktor Kneifl, J. Kořánek, J. Knourek, Jos. Kožík, J. Kohout, A. Kocián, Jos. Kochlöfl, Jos. Kopa, E. Komárek, Jiří Kolman, Eva Kolmanová, Jan Kolbele M. Koloušková, Jiř. Koloušková, Zd. Komínek, Anež. Kostřábová, Jan Kopal, Jos. Kotek. Vl. Kopal, Vlad. Kopecka, Jos Kotaska, M. Koubová, E. Koutská, K. Koutský, Ing. Jindř. Korda, R. Kovařík, V. Kotrouš, Lad. Krčma, Jiří Krank, M. Krauskopfová, St. Krausová, R. Kubík, Jan Košťál, Jar. Koubová, Vlast. Kopal, A. Kopřiva, J. Křivohlávek J. Kučera, K. Kubiska, M. Kubrichtová, K. Kunz, Jos. Kujal, V. Kutiska, Bož. Kvapil, M. Laláková, Bedřich Lapáček, Jos. Laňka, K. Látal, V. Látal, Leop. Liegert, Jos. Láznička, Fr. Liška, Ing. Jar. Liška, Jan Lorenz, Jan Los, Fr. Lebeda, M. Lendlová, Al. Lechner, Ondř. Ledvina, Sergěj Likov, Jan Libický, Jos. Losker, V. Lucková, Zd. Lukáš, K. Lupíšek, M. Lukášová, M. Macková, Fr. Macháček Ant. Macháček, K. Málek, Jar. Malina, Lad. Malura, MUDr Fr Maixner, L. Maurová, V. Marián, Fr. Mareš, P. Marušiák, Jarm. Martínková K. Marek, Jan Mareš, Fr. Maětjovský, Heřm. Mann, M. Mandlíková, Vil. Mark, Jan Mejta, Věra Mejtová, Al. Melichovský, Fr. Melková, J. Meloun, Jiří Mezera, Vl. Michal, Dr Emil Michal, Jar. Miler, Lad. Minář Ing. Mikulík, L. Mikulecký, Ant. Mikuláštík, M. Mládková, Jar. Mokrý, Jos. Motz, Ant. Micka, Jindř. Mudra, Fr. Mrázek, Ing. Musil, Boh. Moucha, M. Mrázková, Fr. Musil, Jar. Musil, Frant. Musil, Lad. Musil, Terezie Musilová, Jos. Najman, C. Nalezinek, Anna Navrátilová, Jos. Nejedlý Fr. Nepokoj, M. Nepokojová, Fr. Neuwirth, Egon Nezbeda, Ing. Fr. Nestrašil, Jiří Neuma, Jiří Němec, Sl. Neuberger, Ph. Mr. Neuman, L. Nosková, B. Novák, J. Novotný, JUDr Jan Novotný, Vl. Novotný, Mir. Novotný, Herm. Nováková, Jar. Nováková Dr Ot. Olivo, Jar. Fr. Ondryáš, Jindř. Oppl, MUDr Ant. Ostman, Al. Oulehla, St. Pačes, B. Pařour, R. Pánek, Vl. Papíková, Jos. Patočka, B. Paulová, V. Paulová, L. Pařízek, M. Papíková, Ing. Lud. Pavlíček, Old. Pleza, Jos. Peer, MUDr J. Pechouš H. Pechová, O. Pejša, Rich. Pešík, MUDr Peyersfeld, V. Pleštil, B. Pešoutová, M. Pešová, V. Petouch, Jos. Petrs, Jos. Petr, M. Petr, Boh. Petřík, MUDr J. Picek, J. V. Piskáček, Alfréd Pflanzer, Jan Poledne, M. Pokorná, Vl. Poláček, P. Polák Jan Polánek, J. Pittnerová, Em. Pokorná, Hilda Pokorná, Jar. Povolný, MUDr Jos. Pospíšil, Lud. Prášková, Dr Ph. Mr. Procházka, Dr Ing. Rud. Procházka, M. Procházková, K. Prudáková, V. Průcha, Ing. Cyril Příbram, Mir. Přikryl, Jiří Pulda, Mir. Půrová, JUDr Fr. Puška, M. Pušková, Kat. Reichlová, O. Reiter R. Reitmajer, Ant. Rod, Dr Richter, Dr Rohrbacher, O. Rössel, K. RRössler,. JUDr L. Rozehnal, Řehák, Ant. Rezanina, L. Sazymová, A. Sedláček, Jos. Seiner, M. Saska, Jos. Sedláček, Fr. Seiner, Jos. Seiner, Eva Sequencová, A. Schöpsová, R. Schreiberg, Em. Schuster, M. Silná, Ot. Sitte Soňa Schonová, Jiří Schon, V. Skoba, J. Skřička, Jos. Skřivánek, M. Skálová, Mar. Slavík, M. Slívová, Petr Sládek, Jos. Sladkovský, Ant. Smékal, Jos. Smitka, Dom. Smutný, Ing. Jos. Soukup, K. Soukup, Petr Soška, Jar. Stahl, Jos. Stopka Leo Spinádl, Jan Srazil, B. Stanislavová, Al. Stránský, Lad. Stehlík, Ant. Stehlíková, K. Stojar, Ph . Mr J. Stříbrný, Ludm. Svačinová, Jan Svátek, Ant. Svoboda, Ing. Fr. Svoboda, M. Svobodová, M. Šabata, Jos. Šanda, Fr. Šandara, arch. J. Šantrůček, Jar. Šárka, B. Šebek, Jindř. Šedivý, B. Šeda Fr. Šembela, J. Šichová, A. Škramlík, Jos. Škrdle, Dr Šlechta, V. Šlechta, B. Šilka, Fr. Šimánek, Jan Šimr, J. Šlechta, Ph. Mr. Škarda, R. Škorně, J. Škoda, Fr. Šimáněk, Em. Šmíd Milán Štěpánek, V. Štencl, El. Štětková, Mir. Špička, M. Srajnová, K. Štencl, Z. Šťastný, Ing. A. Šturz, Jar. Taláček, Bož. Taucrová, L. Těmín, L. Tichý, K. Tichý, Ot. Tichý, E. Toman, Jar. Tomsa, Dr Fr. Troška, K. Trudáková, Jan Tomec, Jindř. Tomeš,

Akademik B. Němec:

Nové výzkumy o mykorrhize.

Акад. Богумил Немец: Новые исследования микоризы.

Švédský mykolog El. Fries soustavně prozkoumal (1861) zjev, že určité houby tvoří plodnice pravidelně v blízkosti určitých stromů. Ale tento vztah jeví se již v lidových názvech hub u všech národů středoevropských. Německý botanik Frank (1885) objevil, že kořeny stromů jsou povlečeny vrstvou houbových vláken a toto spojení hub a stromových kořenů nazval mykorrhizou. Prof. Fr. Smotlacha dokazoval a propagoval (od r. 1907) myšlenku, že podhoubí plodnic houbových, které rostou ve spojení s určitými stromy, tvoří také

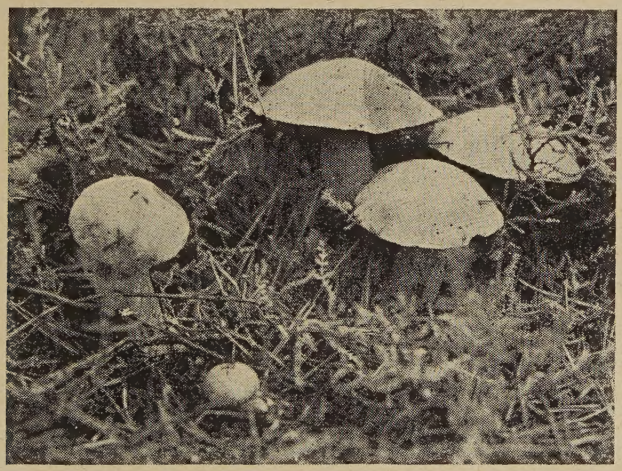

Obr. 25. Strakoš, kožešník, písečník, kačenka (podzimní) — Boletus variegatus Schwartz jest přehojný podzimní hříbek (podhříbek) našich písečných borovin, rostoucí tu často ve spoustách, jedlá, chutná houba, zvláště také v octě a zmrazená. Je to vývojově starý druh, z příbuzenství klouzků a loupáků a příkladný symbiont borovice. Ten naučte se všichni znát. Proto jsme jeho obraz dali znovu do časopisu. Sbíral a fotografoval prof. V. Knejfl.

mykorrhizu na kořenech dotyčných stromů. Synthesa čistých kultur podhoubí isolovaného z plodnic hub s kořeny stromů pěstovaných v čistých kulturách podařila se švédskému badateli E. Melinovi (1925). Hofer (1938) prohlásil, že jenom synthesou sterilní kultury semenáče stromů s čistou kulturou houby lze dokázati, že spolu žijí v symbiose. Neboť by mohlo jíti také o cizopasnictví.

I Melin pozoroval, že mykorrhizové kořeny jehličnatých stromů se rozvětvují dichotomicky, t. j. vidličnatě. Kořeny sterilních semenáčů se rozvětvují tak, že se uvnitř mateřského kořenu založí postranní, který prorazí jeho kůru a roste rovně dále. Jakmile k semenáči naočkujeme příslušné podhoubí a to vstoupí ve styk s kořeny, rozvětvují se tyto na svých vrcholech vidličnatě. Téhož zjevu však docílíme, když ke sterilní kultuře stromů přidáme nějaký heteroauxin, na př. kyselinu betaindoloctovou. Z toho lze souditi, že mykorrhizová houba vylučuje nějakou sloučeninu, která působí na kořeny podobně jako heteroauxin. Dříve nebo později vytvoří podhoubí, jež je ve spojení s kořenovými vrcholy stromů, plodnice. Proto je nalézáme blízko okraje kořenové soustavy stromů.

Houby potřebují nezbytně nějakých živin ústrojných. Ty jim v mykorrhize, jak se do nedávna zato mělo, dodávají zelené asimilující listy stromu. Proto se mělo zato, že houba zahyne, když strom odumře nebo je poražen. To se skutečně často v přírodě děje. Jsou však výjimky, a ty byly teprve v posledních letech vysvětleny. Mac Dougal a Dufrenoy (1954) přeřezali kolem borovice všechny její kořeny a strom odstranili. Její kořeny však byly ponechány v lesním humuse. Zůstaly na živu, rostly, rozvětvovaly se vidličnatě a na starých větévkách kořenových usídlovala se mykorrhiza. V jejích buňkách se hromadil škrob a bílkoviny. Dálo se to však jen v bohatém humuse. Současně dokázal sovětský botanik Kurzanov r. 1953, že kořeny asimilují uhlík z kysličníku uhličitého, nejspíše k tomu získávají energii tím, že okysličují některé ústrojné kyseliny v nich nebo v půdě přítomné. Tak si můžeme také vysvětliti zjev, že v kořenech, které nebyly ve spojení se stromem, vzniká škrob a že kořeny dále rostou a že se na nich usídluje mykorrhizové podhoubí.

Tím si také vysvětlíme, proč se vyskytují plodnice mykorrhizových hub i několik let poté, co byly stromy, s jejichž kořeny dotyčná houba žila ve spojení, vykáceny nebo co odumřely. Letos (1954) jsem na př. v čistě smrkovém lese nalézal množství plodnic klouzku sličného, ač v lese nebylo jediného modřínu. Pravděpodobně tam kdysi modříny rostly, ale byly vykáceny. Zbyly po nich v půdě jen kořeny, které ještě po několik let rostly a jejichž mykorrhiza i za nepřítomnosti modřínů jejich plodnice vytvářela.

Ivan Sečanov (Sofia): **Houby v Bulharsku.**

Иван Сечанов: Грибы в Болгарии. (Рецензия)

Státní vydavatelstvo »Věda a umění«, Sofia 1953. (Recense.)

Bulharský mykolog Ivan Sečanov věnoval Dr F. Smotlachovi svůj atlas hub »na památku a jako dík za použití Vašeho díla v hluboké úctě zasílá Vám autor — v květnu 1953«.

Autor studoval Smotlachovu vědeckou práci, jak to uvádí na str. 27 a dalších, a použil též jeho pomoci a jeho jedinečných zkušeností a hlubokých znalostí hub při uspořádání svého atlasu.*) V krátkém přehledu vývoje mykologie zmiňuje se autor též o úspěších mykologické vědy v Rusku a nyní v SSSR a uvádí vedoucí badatele: Kursanova, Jačevského, B. P. Vasilkova a j.

Popisem hub se začal v Bulharsku zabývat Dr St. Georgiev (1893), který vypracoval 37 malých tabulek s barevnými obrázky hub. V r. 1900 vydala Sofijská universita opravené vydání této práce. Ve stejné době uveřejnil též prof. Fr. Bubák z Tábora »Mykologický přínos z Bosny a Bulharska«, zabývající se bulharskými houbami. O houbách v Bulharsku napsal dvě práce též Bojan Borzakov: »Hubní flora na Vitoši« a »Příspěvek ke studiu hub v Západní Staré planině« a v nejnovější době K. Balabanov »Jedlé a otravné houby« a lesní znalec P. Černajev: »Naše houby«.

Sečanova menší, ale velmi praktická a dobře uspořádaná kniha (470 str. malého formátu) je rozdělena na 9 částí a kromě popisu hub v Bulharsku běžných se zabývá hospodářským využitím hub a též pěstováním různých hub, hlavně lanýžů a pečárek, jejich zpracováním a konservováním. Podává též různé předpisy o úpravě jídel z hub, zčásti odlišné od předpisů u nás známých. Některé z nich otiskneme v MSb. Barevné obrázky běžných hub, mezi nimi lanýžů: Tuber melanosporum Vitt. a muchomůrky císařské Amanita caesarea Scop., které jsou v Bulharsku hojné, doplňují prakt. hodnotu atlasu.

Velmi zajímavý je »kalendář hub« a »mykogeografie«, t. j. charakteristika různých oblastí a hub, které tam rostou.

*) **Pozn. red.** Řada vyobrazení je převzata ze Smotl. »Atlasu hub díl I.« a »50 druhů«.

O ekologii hub a o rostlinných lesních pásmech bulharských hor: Vitoša, Plana, Rila, Pirin, Rodope, Osogovo, Strandža, Sredna Gora a Stara Planina se autor tam zmiňuje a uvádí, že se tam sbírá víc než 200 druhů jedlých hub a k tomu tam roste ještě asi 300 druhů hub nejedlých včetně otravných.

Přehled hub podává autor na 3 mykologických mapách: pro nejlépe prozkoumané oblasti, t. j. Gabrovsko, Trojansko a pro Sofijskou oblast, kromě toho na 1 mapě mykogeografické pro celé Bulharsko.

Pokud zběžné seznámení s atlasem to dovolilo, zjistili jsme v nápisech u obrázků hub tyto nesprávnosti: na str. 191 je u obrázku kravského ryzce — Lactarius torminosus (známé ruské volnušky, která se v SSSR zakvašuje) uvedeno: jedovatá. Dále na str. 237 u muchomůrky — Amanita muscaria je: »smrtelně jedovatá«, když Dr Smotlacha již před několika desetiletími dokázal, že obyčejná červená muchomůrka je jen opojná, ale ne »smrtelně jedovatá«. U bílé muchomůrky na str. 243 je správně uvedeno: smrtelně jedovatá, ale obrázek je méně podařený, protože houba na něm vypadá spíš jako nazelenalá. Jde o Amanita verna (Bull.). Na str. 245 je muchomůrka citronová — Amanita mappa (která se bulharsky jmenuje žlutá). ale chybně je opět uvedeno: smrtelně jedovatá, ačkoliv podle Sm. je známo, že tato houba je nejedlá, ale neškodná.

Myslíme, že tyto chybné údaje pocházejí z vadných údajů v literatuře, které i u nás v různých atlasech hub ještě matou sběratele hub. Vl. Kedyk.

O. N. Komirnaja — A. D. Fursajev (Saratov):

Lesní houby v zalesňovacích pruzích polopoušťového Závolží a otázky tvoření mykorrhizy II.

О. Н. Комирная—А. Д. Фурсаев (Саратов): Лесные грибы в лесонасаждениях в Заволжье — II.

Lesní houby, rostoucí v zalesňovacích pruzích v polopoušťovém kraji, budí zájem s různých hledisek. Jedním z důležitých úkolů kultivace lesa v stepi je vytvoření mykorrhizy u zasazených stromů. K houbám, vytvářejícím mykorrhizu, patří některé druhy lesních, zvláště r. Boletus a Lactarius.

Výzkumy, provedené v poslední době, prokázaly, že mykorrhiza v stepních zalesňovacích pruzích se objevuje přirozenou cestou, i když ne ihned. Nález lesních hub v těchto místech vysvětluje do větší nebo menší míry cestu, jak mykorrhiza vznikla.

Nyní vzniká otázka: Jakým způsobem a kdy se tyto houby objevily v zalesňovacích pruzích? Lze předpokládat, že podhoubí bylo přeneseno s vysazovacím materiálem. Avšak vysazovací materiál Džanybekského pozemku a Bogdinského pozemku je místního původu a nemohl se na místě své původní kultury »nakazit« houbou, tím méně, že tyto kultury vznikly nejspíše z odnoží. Zbývá tedy přirozená cesta, t. j. přenos výtrusů z míst obvyklého výskytiště těchto hub do zalesňovacího pruhu teprve po nasazení stromů.

Neznalost přesného zeměpisného rozšíření hub ztěžuje určení vzdáleností, kterou výtrusy musí překonat. Je možné, že za přirozených podmínek rostou houby v menší vzdálenosti od zalesňovacích pruhů, než ona místa, kde existence hub je již známa. Dosud víme o nalezištích křemenáčů, ryzců a čirůvek ve vzdálenosti několika set kilometrů od Dž. a Bogd. pozemků, a to na pravém břehu Volhy, nad Kamyšinem. Zřejmě je nutno hledat původ vniku hub do Dž. a Bogd. v těchto vzdálených nalezištích, pokud nejsou bližší.

Avšak výtrusy nenacházejí vhodné podmínky pro sebe v každém zalesňovacím pruhu a tím méně v polopoušti. Tak lze vysvětlit, že houby tam byly nalezeny ve vpadlinách, kde je zvýšená vlhkost půdy při větším množství

listoví stromů, poskytujících lesní stelivo. Musí tedy být vytvořeno »lesní« prostředí, vznikající jen když stromy dosáhnou určitého stáří.

Místní obyvatelstvo nezná jedlých hub. Na Bogd. pozemku se nikdo o houby nezajímá a houby zůstaly nezužitkovány. Jistě budou mít za několik let obyvatelé krajin, kde dnes nerostou a nejsou známy houby, na svém jídelním lístku čerstvé houby. (Psáno pro Myk. sborník.)

Lad. Plachý: **Křemenáč březový a bříza.**

Лад. Плахи: Осиновик и береза.

Oznamuji, že jsem prostudoval článek Dr Smotlachy (Neshoda přímého výzkumu . . ., r. XXXI.) a maje trochu volna, ihned odepisuji. Tak nás článek zaujal a překvapil.

Na str. 81, 4. odstavec shora píše: »Ektomykorrhiza křemenáče březového, který za normálních poměrů vytváří pod břízou své plodnice, souvisí s cirkulací vody, resp. šťav v těle břízy, o níž víme, že je veliká. Ta po prořízntutí kmene břízy přestane a houba ztrácí svůj příděl vody a šťav ze stromu. A přestane proto vůbec vytvářet plodnice.« A další odstavec . . .

Užasl jsem. Nevěřil jsem svým očím, když jsem tento a následující odstavec studoval. Od roku 1939 do dnešního dne jsem tuto otázku studoval, růstu křemenáčů speciálně březových, jsem se věnoval. A znamenal první růst těchto na jaře a konečné vyskytnutí těchto na podzim. Nechtěl jsem se o tom dříve rozepsati, neb jsem byl na pochybách, když druhé houby třeba i sporadicky rostly, ale křemenáče březové mimo svůj čas ne.

Zjistil jsem během těchto pozorování, že křemenáč březový nikdy d ř í v e neroste, i když klimatické a povětrnostní poměry jsou jakkoliv dobré, ať když bříza je úplně olistněna a její listy rozvity a míza stoupá do koruny. Až potom, ať dříve či později na jaře, začínají tyto houby růsti. A opět na podzim ihned přestávají tyto houby se vyskytovati, jakmile bříza, pod kterou rostly, stahuje svoji mízu do kořenů, t. j. když listí těchto stromů začne žloutnouti a opadávati. V ten čas, ani kdyby bylo jakékoli ideální počasí, teplo, vlhko, stejnoměrná teplota ve dne a v noci, resp. žádné tepelné výkyvy mezi denní a noční teplotou, křemenáče nerostly, ačkoliv druhé houby, kozáci, hřiby, klouzáci, koženáčky, rostly dále. Musí tedy býti mezi touto houbou a jejím stromem, břízou, velmi těsný poměr a Dr Smotlacha má plnou pravdu, když píše, že tyto houby nerostou, když je strom odříznut, i když zbytek stromu — pařez — je živý a pln výhonků.

Nevěřil jsem sám sobě v této věci a proto jsem se ptával všech houbařů, které jsem potkal, na jejich mínění. Každý z nich mne ujistil, že je to pravda, že to sám pozoroval, ale vysvětlení nemohl žádný z nich podati. Navštěvoval jsem i zdejší trh na houby a získával informace od prodávajících. I letos, jakmile listí bříz začalo žloutnouti, přestaly tyto houby růsti a více se na trhu neobjevily. A na jaře, jak už jsem se zmínil, dokud břízy neměly rozvité své listy, křemenáče nezačaly růsti, i když jiné houby v tu dobu (hřibovité), bylo-li počasí příznivé, rostly.

Pro podporu pozorování jsem používal i fenologického kalendáře, který byl svého času uveřejněn v Meteorologických zprávách hydrometeorologického ústavu v Praze. Počátek olistnění břízy zhruba souhlasí s výskytem křemenáčů. A je podivné i to, že pod některými břízami, které měly dříve rozvinuté listy, (ve stejném lese) nalézaly se křemenáče, a pod břízami v témž lese, jež neměly listí rozvinuté, nebo jen nepatrně, křemenáče se nenašly, až v době, kdy i tyto začaly plně žíti.

Pozn.: Výborně! Výborně! Toto pozorování potvrzuje můj výzkum od mládí, že symbiotické houby rostou (plodnice) u svých stromů za jejich plného života. Křemenáč březový v době, kdy bříza je olistněna a dobře si žije. Hřib

dubový se po prvé objeví, když má dub listy, smrkový, když je smrk v plném růstu, křemenáč osikový pod osikou na podzim, dokud má listy atd. Jsou tu i zdánlivé výjimky. Hřib hnědý (B. badius Fr.) a hřib hořký (B. felleus Bull.) jsem našel v bývalé borovině, kde borovice byly vykáceny, stejně sbíral akad. Němec klouzky sličné —B. elegans Schum. v lese na místě, kde dříve byly modříny. To se vysvětlí tím, že někdy celé velké kořeny stromů vykácených žijí dále v zemi a hostí na svých kořenech, pokud jejich skutečný život trvá (mají také ektomykorrhizu), své původní symbionty. Všichni čtenáři, čtěte znovu mé články ve sborníku, obsahují sice jen část mých výzkumů, ale podávají námět, jak v mých pokusech pokračovati. Na podnět našeho dávného spolupracovníka Lad. Plachého obnovuje ČMS a MVÚ (Myk. výzk. ústav) svůj starý **odbor**, který nemocí mojí se pozdržel, **na výzkum symbiosy a mykorrhizy hub.** Jsou v něm všichni čelní odborníci ČMS. Přihlášky nových pražských a venkovských členů a referentů buďtež učiněny ihned. Pište, jak symbiosu sledujete. Hlaste se i mladí výzkumníci k pracím v ústavu. Dva mikroskopy má ČMS a MÚ pro vás k disposici. Sm.

Dr R. Vávra:

Znaky Smotlachovy věd. školy mykologické (SVŠM) II.

Д-р Р. Вавра: Признаки Смотлаховой научной микологической школы — II.

Pěstování a připěstování hub.

11. Připěstování znamená podle SVŠM uměle, t. j. pěstěním, zvýšit jejich počet v lese, na pastvině, na sadě i v zahradě. Připěstovávání i pěstování hub je podle pokusů Sm .poměrně snadné a lehké. Sm. tak pěstoval a připěstovával houby, po případě tak činí i dnes, na své pokusné mykologické a staročeské ovocné zahradě na Kopci sv. Jana v Hradci Kr., kde si vypěstoval lesík březový, duby, lísky a pod. Sm. vykonal v pěstění hub mnoho pokusů a docílil dobrých výsledků v žampionech — Psalliota (Agaricus) campestris (L.) a arvensis (Schff.), v bedle vysoké — Lepiota procera (Scop.), které doporučuje k všeobecnému pěstění (mimo les) a k připěstovávání v lese, neboť je to velmi lehké a úspěšné. Pěstování čirůvky nahé — Tricholoma nudum (Bull.), májovky — Tr. gambosum Fr., mlženky — Clitocybe nebularis (Batsch) — je rovněž podle Sm. snadné a úspěšné, stejně jako pěstování špičky obecné — přenášení s kusem trávníku do trávy — smrže přerostlé (odrůda smrže obecné) — Morchella praerosa (Krombh.) a j. To vše lze snadno pěstovati bez lesních stromů.

12. Pod břízami pěstuje Sm. úspěšně křemenáče březové — B. (Kr.) versipellis Fr.-Sm., kozáky březové — B. scaber Bull., lišky obecné — Cantharellus cibarius Fr., pesterce obecné — Scleroderma vulgare Horn. a j. **Pod lískami koláře čili koloděje** — B. luridus Schff., kozáky habrové (lískové) — B. rugosus Fr., mechovku — Clitopilus prunulus (Scop.), **pod duby** hřib dubový — B. reticulatus Schff., pestřec dubový, Scl. verrucosum Bull. atd., **pod lipami** hřib sadní — B. hortensis Sm., pesterce lipové — Scl. bovista Fr. a j., **pod švestkami, slívami atd. sadovky** — Entoloma clypeatum (L.). Čechratku lze s úspěchem pěstovati pod všemi symbiotickými lesními stromy. **Sm. a SVŠM doporučují pěstovat, zejména také ve větrolamech proti vysušování a ve výsadbách svahových (proti strží a erosím)** a konečně k vlastnímu pěstování hub jednak osiky, pod nimiž roste řada křemenáčů — B. rufus Schff., B. griseus Qu., B. populinus Sm. 1907, B. duriusculus Kalch. a j. — a velkých ryzců ke kvašení — Lactarius resimus Fr., controversus (Pers.), jednak topoly stříbrné, kde roste vedle jiných hub velmi úrodný křemenáč topolový — B. populinus Sm. 1907. Toto zalesňování (dub, buk, líska, bříza, osika, topol stříbrný), spojené s připěstováváním hub, doporučili Sm. a SVŠM pro větrolamy a proti

erosím a stržím půdy, které vznikají na svazích stromů zbavených, i když jsou tam umístěna pole. Les svou půdou, proniklou kořeny stromů a podhoubím symbiotických hub, zachycuje i velké deště a vydává pak jejich vodu jednak k potřebě stromů a podhoubí, jednak k případným zásobám spodní i povrchové lesní vody. Sm. a SVŠM pracují již od r. 1912 proti erosím a stržím, které způsobují deště a tekoucí vody na svazích našich vrchů (i vítr se uplatňuje). Sm. chce tu pomoci zakládáním lesů, křovin a zahrad, jež by sloužily i jako reservace pro houby, drobné ptactvo a čmeláky, kde by se daly pěstovat i houby.

13. Naše země vysychá, vrchy se snižují erosemi, stržemi i větrem. To vše zjistil dávno Sm., který od mládí studuje vlivy (déšť, vítr), které působí na proměny ve stavbě půdy na návrších a svazích. Má k tomu velkou příležitost na posledních výběžcích Orlických hor, kde jednak leží jeho rodná vesnička Kopec sv. Jana (Zámeček) a jeho pokusná mykologická a staročeská ovocná zahrada, jednak návrší u Vysoké n. L. a Roudničky, jež je pokryto lesem a kde je hlavní Smotlachova mykologická oblast. Obě návrší doznala za jeho života i předtím značných změn jednak erosemi po velkých deštích, jednak stržemi na svazích, jež nejsou nebo dříve za jeho mládí nebyly kryty lesem. Při studiu hub poznal Sm. i příčiny těchto změn (erosí a strží), zjistil, že i větry mají na to svůj vliv. Již tehdy poznal, že nejlepší ochranou proti erosím a stržím je zakládání lesů, křovin a zahrad tak, aby zároveň vznikaly reservace pro drobné ptactvo, houby a čmeláky. Takovou reservací je na př. jeho vlastní zahrada. Také větrolamy se hodí pro pěstování hub; buďtež umístěny tak, aby bránily erosím a stržím na svazích.

Přehrada u Opatovic a Mělníka (Roudnice). Smotlacha zpozoroval již r. 1923, že Labe po své regulaci, na níž jako student r. 1906 o prázdninách pracoval, odnáší se svými přítoky při jarních povodních z Královéhradecka a Pardubicka stejně jako Vltava z jižních, jihovýchodních a jihozápadních Čech, spousty naší nejlepší půdy z erosí na svazích a polích do Hamburku, kde, jak zjistil Sm. r. 1928, staví se z naší rodné země, která před regulací řek, na př. také Berounky, hnojila naše luka, nové a nové přeúrodné zahrádky. Smotlacha navrhuje — poprvé r. 1925, a znovu 1953 — bránit rychlému odtoku úrodné jarní vody a ztrátě naší země do Německa přehradami u Opatovic n. L. (pro luka kolem Hradce) a u Mělníka či Roudnice, kde by se ve velkém zachytila prst z Labe a Vltavy a všech jejich přítoků. I ztrátám z Ohře mělo by se podle Sm. bránit.

E. Zvyšujeme poznání stravitelnosti hub.

14. Sm. a SVŠM zná starou výtku houbám z let 1905—12, kdy jedlých bývalo jen 20—50 druhů, že jsou těžko stravitelné. Podle výzkumů Sm. (SVŠM) již tehdy to nebylo plně pravdou. Byly tu houby dobře nebo dosti dobře stravitelné, ovšem po dobré úpravě, a houby těžko stravitelné, tuhé, na př. špička obecná (Marasmius Oreades Bolt., liška obecná — Cantharellus cibarius Fr., jež byly opravdu jen pochutinou a kořením, které však přesto měly svou cenu a hodnotu, jako na př. liška obecná, která od dávna jest — jak Sm. zjistil — nejdražší houbou na severu a na západě Evropy.

15. Dnes, kdy zásluhou Sm. (SVŠM) jest postupnou prací od r. 1905 stanoveno dobře jedlých hub u nás a v Evropě na 1200 druhů (k tomu ještě přistupuje 500 požívatelných) platí výtka ta opět jen částečně, neboť z oněch 1200 druhů lze vybrati houby dobře stravitelné. Sm. tu doporučuje a) hníky, jež se v dospělosti rozpouštějí, b) pošvatky, jež svou stavbou jsou jemné, křehké a snadno pomíjivé, což při jejich dobré chuti ukazuje i na jejich dobrou stravitelnost. Jim se blíží i růžovka a císařka. c) Houby hřibovité, ovšem stravitelně upravené.

16. Stravitelné (stravitelnější) jsou, jak Sm. 1907 zjistil, i houby zmrzlé a pak ovšem i zmrazené, jež si uchovají i pěkný vzhled a dobrou, často (u hřibů) přímo lahůdkovou chuť. Sm. a SVŠM prohlašují mražení za nejlepší způsob konservace hub. Mražení hub znamená rozmnožení naší potravinové základny.

Stravitelné a proto výživné jsou i houby kvašené, jak se připravují od pradávna v SSSR. Sm. a SVŠM upozorňují na tento způsob přípravy hub již v letech 1935 a 1938 (když se vrátil ze zájezdu do Moskvy), a pak opět od r. 1946. Pro léta 1954 a 1955 doporučuje Sm., SVŠM, MU a ČMS všem českým a slovenským houbařům zkoušeti kvašení hub. Návod k tomu přináší Myk. sb. r. XXXI. Kvašením staly by se houby důležitou doplňkovou potravinou a event. i silážovaným krmivem. Příznivé výsledky sdělujte prof. Smotlachovi.

Smotlachu od mládí a později celou SVŠM zajímala i červivost hub, a proto se věnoval (od r. 1907) i jejímu výzkumu, zjistiv, že jsou jí napadány zejména také houby zvlášť jedlé (na př. hřib obecný, růžovka), ale že jsou i houby proti ní chráněné (křemenáče). Zjistil, že příčinou její jsou mušky bedlobytky, které se rychle množí, takže postupem od jara za příznivého počasí červivosti přibývá. Poruchy počasí, zima, delší sucho, červivost odstraňují. To platí pro lesy a místa, kde houby rostou ve velkém (pastviny). Vyrostou-li na př. hřiby pod lipami mimo les, jsou nečervivé, i když lesní houby jsou v té době červivostí silně napadeny. Sm. požádal již dávno nejlepšího znalce hmyzu u nás Prof. Obenbergera o spolupráci a tento také položil několika přednáškami a články v ČČSH vědecký základ pro SVŠM z entomologie. Vzpomeňme, že členové SVŠM na př. s. Kola pokoušejí se odstranit červivost hub. Červivostí hub zabývá se také Dr Pulchart. Viz o tom ČČSH.

F. Další hodnocení hub vůbec a jedlých zvláště.

17. Podle Sm. (SVŠM) musí využití hub jakožto potraviny, pochutiny, koření a krmiva dotvrditi náš průmysl: sušit, nakládat, extrakty pořizovat a pak ovšem i houby mrazit a kvasit. Doporučuje také, aby průmysl šel za houbami, neboť doprava dnes houby znehodnocuje.

18. Třeba také podle Sm. povznést a obnovit trhy hub, jak bylo dříve zvykem. Třeba zavésti všude, kde a kdy houby rostou, jejich úplný výsběr, výkup a distribuci. Třeba obnovit vývoz hub. Třeba na př. opětně využít plně velké ceny lišky obecné na severu a západě Evropy. Návrh Sm. v tomto směru podaný příslušným místům již v r. 1949, se dnes již uplatňuje. Liška se vyváží do východního Německa. Vyváží se za cenu nižší než tam má. Třeba bojovati větší měrou proti otravám houbami, aby se mohl sběr jedlých hub zvětšit. Je třeba zavést hromadné sběry hub pro podnikové, veřejné, školní a vojenské kuchyně. Třeba zavést sběr hub i na státních statcích a na JZD.

19. Houbařství je podle Sm. a SVŠM zdravý tělocvik, výtečná tělesná výchova i radostná práce. Jest nejlepší rekreací pro mladé, staré, zdravé, rekonvalescenty, sanatoria, žactvo škol, pionýry, ROH kluby atd. Jest i přírodním sportem, a to jak prvkem závodním, který se uplatňuje při sběru velmi často, tak i svou turistikou a pěstováním hub, což patří do sportů přírodních. Houbařství je i významné výdělečné zaměstnání, které by mělo býti i více uznáno a více váženo, neboť zachraňuje našemu lidu a státu velké hodnoty.

20. Houby lákají i k vědě svou tajemností, samy lákají podle Sm. k výzkumu, studiu a k vědě, lákají svou krásou, barvou a svým okolím k umění (kresba, foto, model), lákají ke sportu, k vědě chemické svým obsahem atd. Jsou pozoruhodnou a důležitou součástí naší přírody. Hodnotu hub zvyšuje i velké jejich množství a bohatství látek v nich, dosud neprobádaných a nevyužitých. Ovšem že dnes se již postupně poznávají a zhodnocují. Vzpomeňme, na námel, na antibiotika, na př. penicilín, streptomycin. Vzpomeňme, co látek dosud nezjištěných obsahuje na př. pestřec — Scleroderma, který Sm. a SVŠM doporučují jako koření.

G. Negativní hodnota hub. Otrava houbami.

21. Sm. sleduje pečlivě i negativní hodnotu hub. Především otravy houbami a houby fytopathologické, jak jsme již uvedli v I. části kap. 4, byly předmětem

jeho studia a výzkumu. Snaha po zvýšení sběru jedlých hub vedla i k pečlivému studiu hub jedovatých a otrav houbami. Objevil i nemoce z hub, jež mají jiné příčiny než jed z hub. Napsal tu několik publikací, proslovil stapřednášek a uveřejnil mnoho článků. V práci »Nové desatero o otravách houbami« (MSb XXX) konstatuje překvapující fakta:

22. **Žádná palčivá a hořká houba neotravují, zejména ne smrtelně. Smrtelné a člověku nebezpečné otravy houbami způsobují jen houby vzhledné, vonné, velmi chutné za syrova, po případě i po přípravě.** Jen takovými houbami může se náš člověk otrávit. Jako smrtelně jedovaté houby zjistil Sm. již r. 1913 a publikoval v r. 1921 tyto druhy (a subspecies) hub: 1. muchomůrka zelená — Amanita viridis (Pers.), phalloides, pošvatá (Qu.), 2. much. zbělená (forma předešlé) — A. verna — jarní (Bull.), 3. much. bílá (subspecies zelené — A. virosa (jizlivá) Fries, 4. závojenka olovová čili olůvka — Entoloma lividum (Bull.), 5. ucháč jedovatý — Gyromitra venenosa Sm., velmi podobný ucháči obecnému — Gyromitra esculenta (Pers.). Značně nebezpečná je též much. pantherová — A. pantherina (DC), způsobující otravy bolestivé, opojné, třeštivé. Jed její není dosud určen. Proto ČMS (MU) a MSb sbírají závojenku olovovou spolu s much. zelenou a zbělenou pro Chem. ústav Čs. ak. věd.

23. Naše nejnebezpečnější houba je much. zelená, která každoročně, kdy je větší růst hub v letních měsících, otravuje u nás smrtelně 20—30 osob a od r. 1907, kdy Sm. začal tyto otravy sledovat, smrtelně otrávila dobře na 400 osob. Kdežto jed much. zelené, zbělené, bílé (falin, faloidin) otravuje na 80% postižených, jed závoj. olovové jen 20%. Otravy ucháčem jedovatým vyskytují se u nás jen občas a v posledních 70 letech se nevyskytly. V Rakousku a Německu jsou častější, proto se tam ucháče na trzích nemohou prodávat. U nás ucháče obecné, když nejsme jisti o jejich neškodnosti, spařujeme.

24. **Omylem žádají poloznalci,** jak Sm. zjistil, **spařovat ostatní chřapáče a smrže.** Činí tak proto, že pomíjivým, ale smrtelným jedem ucháče jedovatého je kyselina helvelová a rod chřapáč i smrž byly zařazeny do čeledi Helvellaceae (podřád Helvellales). Toto náhodou stejné jméno jedu a čeledi hub vrhlo stín na všechny chřapáče, tedy i na neškodné jedlé ucháče, chřapáče, smrže, destice atd. **Stejným omylem je na př. tvrzení, že houby ohřívané jsou smrtelně jedovaté.** Sm. již od začátku (1905) zjistil, že houby ohřívané z hub jedlých, řádně připravených, jsou nejen neškodné, ale často chutnější nežli houby čerstvě připravené. Sm. (SVŠM) vysvětlují tento omyl z účinu jedu smrtelně jedovaté much. zelené. Jed ten účinkuje totiž po 8, většinou však až po 10 i 12 hod. po požití jídla z jedovaté houby a tak ten, kdo obědval čerstvé jídlo z much. zelené nebo zbělené a pochutnával si pak večer na témž jídle ohřívaném, teprve v noci pocítil otravu z oběda. A poněvadž byl přesvědčen, že jí houby jedlé (byly chutné i za syrova) nebo dokonce že jí zelánky, zelené holubinky nebo bílé žampiony, za něž měl svůj sběr, vysvětlil si otravu, jež za 3 dny ho usmrtila, jako účinek ohřívaných hub. Sm. prohlašuje ohřívaná jídla z jedlých hub nejen za neškodná, ale někdy přímo za lahůdku. Bylo to jako u much. citronové — Am. citrina (Schff.), mappa (Batsch). Sm. zjistil již od r. 1907 její úplnou odlišnost od much. zelené. Obě tehdy literatura světová i naše nazývala much. hliznatou — Am. bulbosa (Bull.). Sm. poznal, že tento název byl platný jen pp. (pro parte), t. j. částečně, a to pro much. citronovou, u níž povrchová plachetka se rozdělí v dospělosti na tři části. Prvá sroste s nohou dole tlustou v hlízu, druhá tvoří volnou nízkou obrubu na hlíze a třetí pokrývá, rozdělena ve strupy, povrch klobouku. Druhá část much. hliznaté, t. j. much. zelená, zbělená a bílá, má povrchovou plachetku, v níž vězí v mládí jako ve vajíčku. Ta ve stáří má jen jednu část, t. j. velkou nesrostlou pošvu na spodu nohy (která je pak podobná hlíze, ale není hlízou).

25. **Dlouho trvalo, než se Sm. podařilo tuto samozřejmost v naší houbařské literatuře uplatnit** proti opisovačům ze staré literatury. Ještě r. 1954 bylo u nás použito chybného názvu much. hliznatá či dokonce hlízovitá — Am. phalloides

(Qu.), která způsobuje u nás smrtelné otravy (ještě r. 1953 jich bylo 25!). místo názvu much. zelená, který Sm. a SVŠM zavedli proto, aby byly odstraněny dřívější časté záměny much. »hliznaté« za zelánky, na př. případ rodiny Volkovy r. 1912, nebo zelené holubinky. Název much. hliznatá je nejen chybný, ale také nevaruje a je příčinou smrtelných otrav. Název much. zelená varuje dokonale a je tedy dvojnásobně, t. j. z vědy praktické i theoretické plně odůvodněn. Sm. ke snadnějšímu poznání muchomůrek zavedl pro ně jména podle barev, na př. m. červená, pantherová, šedivka ttd. Žádá dozor na trzích.

26. Sm. a SVŠM pracují v otázce jedovatých hub od r. 1907 pečlivě, důkladně a pozorně. Tak objevili postupně i jedovatost much. pantherové (prof. Dr Rejha), jež dříve byla zaměňována s much. šedou — Am. spissa Fr. A Sm. zjistil, že se i u nás někdy much. pantherová zaměňuje s much. růžovkou (masák) a vysvětlil tak otravy v Německu a Rakousku v posledních letech, způsobované domnělou parůžovkou — Amanita pseudorubens aut. O nemocech z hub (mycetismus) psal Sm. již na mnoha místech.

27. K hodnotám negativním u hub patří různé choroby člověka způsobené nižšími houbami, na př. choroby vlasové, dále choroby obilí (rezi, sněti), ovocného stromoví (Polyporosa), ovoce (monilie neboli škvarka), dřeva (dřevomorka) atd. Smotlacha je studuje a bojuje s nimi od mládí a jeho škola od svého začátku. Má také prostředky proti stále se rozmáhající monilii.

H. Závěr stati II.

28. Z bodů 1—27 části II. a z části I. vidíme velkou činnost SVŠM v řadě odvětví. SVŠM dodává svou soubornou, vytrvalou činností a svými úspěšnými výsledky svým stoupencům pracovní energii, vůli ke studiu a poznání hub. Přitom je však vede i k důkladnosti, jež se zvyšuje přísnou kritikou celé práce i jejích výsledků. Všichni stoupenci SVŠM vedeni jsou zájmy praktickými, vědeckými, uměleckými nebo sportovními, kteréžto zájmy SVŠM spojuje a usměrňuje. Příslušníky SVŠM vede i příklad jejího zakladatele v budování vědy mykologické a jejím praktickém uplatnění v našem lidu, kde mykologie theoretická a zvláště praktická nachází stále větší obliby.

29. Závěrem připomeňme, že SVŠM, resp. MÚ, MSb a hlavně Sm. pracují úspěšně ve všech směrech svého pracovního plánu, jak jsem jej podrobně sdělil ve své stati I. a II. v tomto ročníku MSb. Pracují nadšeně, socialisticky a sami tam, kde jejich síly stačí. Proto během posledních let předložili příslušným místům velkou řadu důležitých návrhů ve všech směrech svého pracovního plánu a své činnosti, aby je ve své funkci převzaly a provedly. Ve svém jubilejním roce (1909—54) MÚ, ČMS, Sm. a SVŠM hodlají tyto návrhy podati znovu. Bohužel nečekaná těžká nemoc Sm od června 1953 do září 1954 vše pozdržela. Smotlachovi také vadí, že nemá pomocných sil.

30. Další část znaků SVŠM (III.) bude obsažena v XXXII roč. MSB (ČČSH). Chceme totiž než budou vydány odborné knihy Smotlachovy z mykologie theoretické a praktické, jeho Atlasy a další práce, poskytnouti čtenářům aspoň něco v MSB, t. j. aspoň přehled Smotlachových nauk mykologických, částečný jejich obsah celkový a přehled SVŠM, jenž by byl zároveň pracovním programem, pomůckou a informací pro všechny čtenáře. Považme, že Sm. byl od června 1953 do září 1954 těžce nemocen, z toho více než 5 měsíců v nemocnici a pochopíme, jak se jeho práce, když nemá placených sil pomocných (děkujeme zde dobrovolným silám pomocným, často již dlouho a v poslední době pomáhajícím) zvláště pí řed. Sládečkové, p. JUC Pavlouskovi, p. Ant Švecovi, pí Trefné a pí R. Vtelenské, A. Kocourkové a j., jen pomalu uskutečňují, zvláště když pro hotový Atlas hub dil II. nemá dosud nakladatele (Melantrich nemůže a Orbis odmítl) I to vše zdržela jeho rekonvalescence. I když dnes pilně pracuje, na vše nestačí Sm. Práci mu ztěžuje, že nemá v časopise dosti místa, mnohé cenné články musí odsunovati do dalších čísel, mnohé musí dělit na pokračování. (Na podzim 1954 pomohli ještě: MUDr Kalinová, Jar. Mildner, L. Vlčková).

Resumé.

Dr R. Vávra: **Smotlachova vědecká škola mykologická SVŠM — II.**

Dr Fr. Smotlacha hodlá veškeré své výzkumy v houbách vůbec od svého mládí, a vědecké výzkumy v mykologii od r. 1905, kdy začal studovat na universitě, publikované v atlasech, ve více než 1000 článcích a v jiných pracích, a přednesené na 3500 přednáškách v Praze a 500 přednáškách mimo Prahu. shrnout do svých úhrnných vědeckých prací, které chystá.

Dříve však chce svým spolupracovníkům, jichž je ve 4 řadách 2400 (a další se hlásí do řady V), poskytnout přehled celé své jak theoretické, tak praktické mykologické nauky, jež je zároveň přehledem nejmodernější základní i praktické mykologie vůbec.

Celý soubor znaků I a II SVMŠ je zároveň pramenem a studijním programem pro všechny příslušníky SVMŠ, kteří si tu své poslání a práci vybírají podle svého vzdělání, podle svého předchozího studia v houbách a podle svých časových možností. Poněvadž souhrn znaků nauky SVMŠ I a II se dobře uplatňuje, chystáme ještě souhrn znaku SVMŠ III. Zde odpovíme také na veškeré dotazy našich čtenářů.

Резюме.

Д-р Р. Вавра: Признаки Смотлаховой научной микологической школы — II.

Д-р Фр. Смотлаха желает собрать результаты своего изучения грибов в молодости и научных исследований микологических с 1905 г., когда он поступил на университет, опубликованных в его определителях (атласах) грибов, в более 1000 статьях и других работах, и в его 3500 докладах и лекциях в Праги и 500 на провинции, собрать в совокупную научную работу, которую он готовит.

Но до того он хочет предоставить своим сотрудникам, которых в 4 рядах 2400 (а новые сотрудники изъявляют желание работать в ряду 5-ом), обзор всей своей как теоретической, так и практической микологической науки, которая представляет одновременно обзор новейшей основной и практической микологии вообще.

Совокупность признаков I и II СНМШ является вместе с тем источником и программой изучения грибов для всех сотрудников СНМШ, которые избирают тут свои задания и работу соответственно со своим образованием, со своим предварительным изучением грибов и согласно с тем, сколько времени они могут посвятить этой работе. Так как до сих пор опубликованная совокупность признаков СНМШ, I и II, нашла очень хороший отзыв, мы готовим еще III часть признаков СНМШ, где мы ответим также на все вопросы и замечания наших читателей.

Опубликованные признаки СНМШ относятся только к вопросам микологии и не затрагивают остальных научных исследований и трудов д-ра Смотлахи (физическое воспитание молодежи, биология, лесоводство, фруктовые деревья, жизнь шмелей и пр.). В. Кедык.

Jos. Hofman:

Čirůvka nahloučená — T. aggregatum (Schff.).

Йосиф Гофман: Рядовка скученная.

Loňského roku v srpnu jsem byl upozorněn, že v kůlně místního stavitele vrstvou ztvrdlého cementu asi 2 cm silnou prorazila skupina neznámých hub. Šel jsem hned na místo a podivil jsem se. Puklinou cementu vyčnívalo jich 18 z jednoho místa rostoucích a asi 5 maličkých, nevyvinutých, bylo v základně růstu. Celá drůza měřena podél i napříč byla 56/64 cm široká, každá jednotlivá vzrostlá houba s kloboukem šíře 18—23 cm, nohy stejně tlusté od base až po

lupeny, tvrdé, pevné, 24—30 cm dlouhé. Klobouky uprostřed většinou vmačklé, tupě sklenuté, masité s okraji ostrými, vršky neloupavé, povrch čistě bílý, kožovitý. Lupeny husté, úzce přirostlé, velmi sbíhavé, masité, nestejně dlouhé, čistě bílé. Výtrusy kulaté, hrbolaté, bledé. Vůně kořenná, chuť mírná, sladká.

Po delším studiu určil jsem houbu jako čirůvku nahloučenou — Tricholoma aggregatum (Schff.) z příbuzenstva čirůvky srostlé — Tr. connatum Schum. Prof. Smotlacha mi určení potvrdil. Je to chutná jedlá houba. Roste podle Sm. i ve starých stavbách; pod vrstvou ztvrdlého cementu byla — jak zjištěno — vrstva borových pilin.

Drůza čirůvek nahloučených byla vystavena na přistaveném okně v hotelu U zlatého klíče a dlouho byla středem pozornosti. Je připojen obrázek drůzy podle skutečnosti s uvedenými správnými rozměry — viz obr. 24 (a 26)!

Jaro Miškovský:

Vliv počasí na růst čirůvky nahloučené

Яро Мишковский: Влияние погоды на рядовку скученную.

V dubině u Komořan jižně od Prahy přišel jsem v neděli 8. 8. 1954 na naleziště čirůvky nahloučené — **Trich. aggregatum** (Schff.). Blíže cesty, vedoucí mezi jižním koncem zahrádkářské kolonie a oploceným pozemkem rekreačního družstva zaměstnanců Státní spořitelny vzhůru do lesa, byly celé trsy těchto čirůvek rozkopány a rozryty. Vyvrácené plodnice a sem tam odříznuté a pohozené klobouky domnělých »prašivek« prozrazovaly politováníhodné počínání nedůvěřivých také-houbařů. (Zahrádkáři a budovatelé rekreačního místa, plně zaměstnaní na svém, jsou zřejmě mimo podezření. — J. M.)

Na prosvětleném místě dubiny vyrůstaly však další, ještě nedotčené trsy, nepříliš odlišné barvou klobouků od vůkol porozvátého suchého listí. Kde tomu dovoloval mírný svah, byly trsy učleněny tak, že od největší plodnice s kloboukem vodorovně narostlým (geocentrismus), o průměru až 5 cm, odbočovaly stranou bělavé nožky menších plodnic, podobně jak činí listy některých okrasných rostlin, aby zachytily co nejvíce slunečního svitu pro svou fotosynthesu. Ani houby nejsou netečné vůči působení slunce — ač u nich při nedostatku chlorofylu nepřichází fotosynthesa v úvahu, — a projevuje se to vytvářením odlišných forem, které neušly pozornosti lidu a dostávají jména, ne vždy zcela oprávněně, i v literatuře (formy ekologické, sluneční a pod.).

Obr. 26. Čirůvka nahloučená, kotrč čirůvková čili sh-omáždilky — Tricholoma aggregatum (Schff.), hojná, jedlá, chutná trhová podzimní houba našich lesů a hájů, zvláště také dubin. Roste však i tam, kde hnije dříví ze skládek a p. Kdo o ní něco zajímavého ví, napíš to ihned redakci. Kreslil Jaro Miškovský.

Z nlízovitého spodku trsu bílé barvy pučely u paty nožek, přibližně ve stejném počtu, nepatrné plodnice s černohnědými kloboučky, jevící snahu odbočit rovněž od mateřského těla co nejdále, aby se trs prostorově rozvětvil. V některých trsech došlo však přece ke vzájemnému stísnění plodnic a následkem toho k deformaci klobouků. Při volném vývinu byl podehnutý okraj klobouku někdy jednou, zřídka i dvakrát dovnitř vykrojený na způsob »zaječího pysku«. Klobouky praskaly na okraji soustředně a dále od kraje, vlivem překážek, také příčně. Jak vypadal osmičlenný trs, který jsem donesl do MÚ v Karmelitské ulici, ukazuje připojený náčrtek. (Obr. 26, zmenšeno.)

Naleziště čirůvek nahloučených, o které tehdy žádný sběrač hříbků nestál, vydávalo svědectví o proměnách počasí na vrcholu léta. Byly zde plodnice zaschlé, s černým okrajem klobouku nebo zčásti jako osmahlé, výsledek to náhlého oteplení po 2. srpnu. To dokazovalo, že čirůvky rostly zde již koncem července, kdy jim svědčilo vlhké počasí. Na jednom zaschlém klobouku byla hnědavá pokožka z polovice plochy ohlodána a poškozená dužnina zacelena zažloutlým povlakem (regenerace). Patrně ji ohlodali slimáci ještě před příchodem horkých dní. Leč i čerstvé plodnice, vyrostlé patrně po dešti koncem týdne, vykazovaly požery, hlavně na lupenech, vyhlodaných od kraje klobouku po celé délce až k nožce, ve tvaru kruhové výseče (na př. $2^1/_2$ cm>1 cm šířky). Nasbírané čirůvky došly praktického upotřebení naložením do octa (marinády).

V pátek 13. srpna bylo naleziště jako po vymření — žádné trsy čirůvek, jen drobné masáky — **Am. rubescens Fr.** — zbyly zde uschlé, zaraženy letním vedrem v růstu. Nasbíral jsem toliko dvě ojedinělé polozvadlé čirůvky, jejichž druhové jméno »nahloučené« (aggregatum od grex, gregis = hejno, stádo, shluk) působilo v tomto případě jako špatný vtip. Když jsem je naložil do octa, nabyly původního tvaru — vždyť pily »jako houba«! Podobně si počínají i jiné tuhé houby, na př. hlíva ústřičná a jilmová — **Pl. ostreatus** (Jacq.), **Pl. ulmarius** (Bull.), — dají-li se zaschlé do vody. To platí též o špičce trávní — **Mar. Oreades** Bolt. — a jiných špičkách, které v přírodě oživuje déšť.

Teprve po vydatných deštích počaly čirůvky nahloučené opět fruktifikovat v trsech, jak jsem zjistil v Komořanech 16. října. Předešel mne zkušený houbař, který je vysbíral tak, že zbyly při zemi jen dole srostlé paty nožek. V tu dobu právě pod nalezištěm čirůvek nahloučených rostly v pruhu much. červené — **Am. muscaria** (L.) Quél., tentokráte nedotčené, dík hojnému růstu podzimních hub rozmanitých druhů.

B. Petřík: Čirůvka nahloučená koncem listopadu.

Б. Петржик: Рядовка скученная.

Ještě 19. 11. 1954 donesla mi jedna z mých žákyň krásný trs čirůvky nahloučené — Tricholoma aggregatum (Schff.), která vyrostla v Sušici za bývalou koželužnou na místech, kde zbylo mnoho kůry a zbytků po třísle. Podle Smotlachy je to čirůvka nahloučená, lidově kotrč kočičková neboli shromaždilky, vědecky T. aggregatum (Schff.) nebo conglobatum (Vittadini). Je to houba jedlá, velmi chutná, která se prodává i na trzích a to, jak právě v časopisu našem píše ing. Smotlacha, i v Bratislavě. Uvedená dvě vědecká jména pro tuto houbu znamenají podle Sm. dvě odrůdy jednoho druhu. T. aggregatum znamená odrůdu kotrčovitou, kde z jednoho kmene vyrůstá mnoho čirůvkovitých plodniček. Na Hradecku jim také někdy říkají, podle Sm., kotrč kočičková a jednotlivým čirůvkám na kmeni »kočičky«. T. conglobatum značí podle Sm. množství čirůvek jen dole spojených a jen shluky tvořících. Podle Sm. jsou však také tvary přechodné. Jedenáctiletá naše střední škola v Sušici věnovala letos houbám značnou pozornost.

Dlužníci, kteří zaplatí dluh (příspěvky, časopis, legitimaci, diplom), budou zařazeni do SVSM. Všichni spolupracovníci a referenti pošlete do týdne článek, zprávu, foto.

Josef Bílek: Českomoravská vysočina a houby.

Йосиф Билек: Чешскоморавское плоскогорье и грибы.

Českomoravská vysočina liší se celkovou povahou od ostatních krajů a horstev ČSR. Je to otevřená náhorní krajina s drsným podnebím, chudou studenou půdou, porostlou převážně jehličnatými lesy. Jádro Vysočiny v okolí Žďáru na M. má nadmořskou výšku 600—800 m. Chybí zde hlubší chráněná údolí s nanesenou půdou, kde by mohly růst teplomilné houby a rostliny, jsou zde však místy mocné rašelinaté plochy s chudou sice, avšak zvláštní florou a faunou. Drsnost podnebí způsobuje, že určité druhy hub se zde vůbec nevyskytují, ač všechny ostatní podmínky tu jsou, a ostatní druhy, v poměru k jiným krajům naší vlasti, přicházejí značně opožděně. Marně bychom tu na příklad hledali smrže a ucháče v březnu, jich první výskyt se datuje každým rokem kolem 20. dubna, dříve jen výjimečně a zřídka, zatím co v jiných krajích se tyto houby již čile sbírají. Pak se tu stává, že v letech nestálého počasí, jak tomu bylo zrovna v létě 1951, kdy se stále střídá několikadenní teplé počasí s několikadenním chladnem, nemohou určité druhy vůbec vyrůsti. Je to divné. Vlhka je dost, les se přece sem tam zapařil a houby ne a ne růst, ač jinde houby rostou dosti. R. 1951 jsem na příklad vůbec nespatřil václavku — Ar. mellea (Vahl.), nevyrostla na zdejších polích bedla odkoralá — L. excoriata (Schff.), rostoucí zde nejčastěji na zoraných bramboříštích. Kolem 20. září 1951 nastalo totiž nedlouhé chladné počasí s noční teplotou minus 2° C, čímž bylo asi poničeno veškeré podhoubí, které pak již nemohlo vyrůst, neboť noční teploty byly zde celý říjen okolo nuly, spíše pod nulou. Jedině houby, vyrůstající z jehličnatého humusu uvnitř lesů, snesou snáze tyto výkyvy počasí. Jsou proto naše lesy, pokud se týče pestrosti hubné flory, dosti bohaté, zatím co ostatní části krajiny, jako okraje lesů, luka, pole a zahrady jsou ve srovnání s krajinami jinými mnohem chudší, právě vlivem otevřenosti zdejší krajiny, její nadmořské výšky a s tím související drsnosti podnebí. Vliv Vysočiny na houby projevil se zvlášť výrazně i v roce 1952, kdy zdejší sezóna hubná byla mnohem kratší než jinde a v roce 1953, kdy do 15. července tu rostly houby hojně, avšak podzim byl chudý. Přesto tu houby rostly i v říjnu víc (jak se přesvědčil prof. Sm. v Chotěboři), viz předešlé číslo, než na př. v okolí Prahy, Hradce Kr., Pardubic atd.

Rudolf Kovanda: Hlodavci a houby.

Рудольф Кованда: Грызуны и грибы.

Podle theorie našeho předs. prof. Dr F. Smotlachy jest po stránce výživy to nejlepší a nejcennější soustředěno u dospělých hub lupenatých ve vrstvě lupenů a u hub hřibovitých ve vrstvě trubiček. U mladých plodnic jsou nejdříve veškeré cenné výživné látky rozloženy v celé plodnici, u dorůstajících hub přecházejí do jejich kloboučků a u plodnic dospělých shromažďují se nakonec ve vrstvě lupenové a ve vrstvě trubičkové. Jeho názor je správný a je to konečně i snadno pochopitelné, neboť ve vrstvách lupenů a trubiček jsou výtrusná rouška nebo, obrazně řečeno, jsou tam lůna matek (plodnic) příštích dětí.

Při jedné přednášce (na Smíchově 1952) poukázal prof. Dr Smotlacha na to, že tuto skutečnost potvrzuje nejlépe to, že často nacházíme ohlodané neznámými hlodavci právě lupeny hub. Zvířata jaksi instinktivně tuší, že právě to nejcennější (nejvýživnější) pro ně je skryto v uvedených částech hub. Za jeho přednášky přihlásil se jeden posluchač a oznámil, že právě téhož roku nacházel mnoho havelek (Tr. portentosum Fr.), u nichž byly lupeny ohlodány. Skutečně mohu potvrditi, že tenkrát byly přinášeny do našich poraden při výstavách hub nejen havelky (Tr. portentosum Fr.), ale i zelánky (Tr. equestre L.), s lupeny z větší části vždy ohlodanými. A nyní to nejzajímavější:

V roce 1952 o žních seděl jsem (ve Zlenicích) na pokraji lesa, u něhož se právě podmítalo sklizené pole. Tu přiběhla ke mně od pole do lesa myš. Mohl to být hraboš polní, ale spíše to byla myš lesní (Apodemus silvaticus L.). Bedlivě a se zájmem jsem ji pozoroval, aniž bych se pohnul. Nejprve si mě jakoby nedůvěřivě prohlížela, ježto v místech, pravděpodobně jí známých, byl jsem jí asi něčím nezvyklým. Poznavši však, že jí žádné nebezpečí nehrozí, poodběhla malý kousek stranou a zastavila se u malého kopečku porostlého travou. V místech, kde stanula, uviděl jsem houbu, které jsem si dříve nepovšiml. Myška zde nebyla asi po prvé, poněvadž bez jakéhokoliv zkoumání houby vběhla pod ni. Jak jsem později zjistil, byla to holubinka nazelenalá (R. virescens Fr.), která měla vysoký třeň. Spatřil jsem, jak se myška pod touto houbou postavila na zadní nožičky, předními se opřela o třeň plodnice a v této posici začala cosi kutit pod jejím kloboučkem. Trvalo to hezkou chvíli, než ve svém počínání ustala, načež odběhla, avšak v okamžiku se objevila znovu a činila totéž co předtím. Byl jsem již netrpěliv, a to ze dvou příčin; jednak proto, abych poznal, co vlastně pod onou houbou kutila a jednak, že jsem se chtěl houby té jako houbař už už zmocniti. Kteréhopak houbaře nechá houba v klidu? Jakmile jsem se pohnul, myška zmizela. Houbu jsem zvedl, otočil a ejhle! Houba měla na spodku kloboučku lupeny z větší části zcela ohlodané. Později stejně tak ohlodané houby na lupenech byly mi hojně přinášeny do poraden na našich výstavách hub v Praze 12 a 16, a nebylo již pochyb o tom, že to způsobují myši, kterých bylo hodně.

Z toho všeho lze naprosto usuzovati, že hlodavci opravdu jaksi instinktivně vypoznávají, že to nejcennější pro jejich výživu je pod kloboučkem ve vrstvách lupenových. Proč však již daleko méně ohlodávají trubičky u hub hřibovitých, ač obsahují stejně veliké hodnoty, vysvětluji tak, že lupeny jsou tužší a křehčí, takže se lépe hlodají než měkké trubičky hub hřibovitých. 13. X. 1953

Dr Fr. Smotlacha

Z mých pozorování v roce 1954.

Bylo omezeno jen na konec října, kdy jsem byl již z nemocnice a tak zotaven, že jsem mohl na Zámeček (t. j. Kopec Sv. Jana) v Hradci Kr. Odtud je tento výzkum: **Čirůvka dvojbarvá** — Tr. bicolor rostla tu všude, kde jsem ji zjistil minulá léta a také jinde. Prodává se dobře na trhu hub, který v Hradci dobře trvale existuje. Také na jiných místech na Královéhradecku rostla, na př. v Třebechovicích p. O., jak mi sdělil ref. Dr O. Čepek. Patří nepochybně mezi houby částečně domestikované, jako také některé jiné travní symbiotické houby: májovka, špička obecná. Člověk patrně svým pěstěním a používáním zelených rostlin a trávy, resp. míst, kde tráva roste, roznáší výtrusy těchto hub a umožňuje záchyt jejich na zmíněných travách. Májovka roste nejraději u člověkem sázených stromů: jabloně, hrušně, kaštanů. **Špička** v trávě na cestách, mezích, na kraji luk, na krajích lesů, na hřištích, v parcích atd. Nalezl jsem ji stejně v parku oddechu a kultury v Moskvě (1938), tak v Praze (1954) v září, kdy jsem tam zařizoval výstavu ČMS. A stejně rostla a roste i na hřištích v Praze, Bratislavě, Berlíně, Paříži, Vídni, jako v Londýně, Oxfordu, Moskvě a Leningradě. I na cestách v Carskoje Selu jsem ji v červenci 1938 sbíral.

Topolky na Královéhradecku, kde je sbírám a pěstuji od r. 1907 a kde jsem je dávno uvedl na trh, vyrostly koncem října 1954 méně než předešlá léta. Vyschly a vymrzly v zimě 1953—1954.

Mlženky rostly na Hradecku i jinde v ČSR na podzim hojně. Jsou místy hojně sbírány, mnoho jich však zůstává dosud nevyužito.

Helmovku narostlou nalezl jsem ve velkém množství růst koncem října 1954 na své ovocné zahradě kolem zaschlé višně a kolem umírajícího dubu na hrázi rybníka.

Dub na mé pokusné zahradě u vody roste velmi mohutně a přivedl do za-

Obr. 27. Hvězdovka hádanka. Dostali jsme pěknou kresbu hvězdovky bez označení autora. Všichni, kteří hvězdovky studujete, určete, co je to za druh. Autor ať se rovněž přihlásí. Red. Cena obrázku je v jeho jednoduchosti.

hrady své houby. Volá postupně pestřec, holubinky a nyní na podzim pýchavku bradavčitou-Lycoperdon gemmatum (Batsch). Vyrostla ve velkém množství na počátku října 1954 opodál v trávě.

Na vrbách na své pokusné zahradě jsem pěstoval opěnku — Pholiota mutabilis (Schff.). R. 1954 na začátku října obrostla suchá část staré vrby opěnkou. Na vrbě v sousedství, kde je hojně živé vody, rostou již 60 let (jak se pamatuji) penízovky sametonohé. Letos v říjnu vyrostl tam vlivem příznivého počasí jejich gigant s kloboukem 25 cm širokým. Na mé pokusné zahradě na svahu k jihu obráceném na trávníku na písku vyrostla vlivem deštivého počasí na konci října 1954 hejna voskovky sněžné — Camarophyllus niveus (Scop.).

Čirůvky nahé (fialové) rostly v mé mykolog. oblasti v Hradci Kr. a všude v ČSR podle zásilek a zpráv velmi hojně. Na obalované řízky nejsou tak dobré, jako čirůvky dvojbarvé. Obě houby plete si nejen náš Bezděk (1901), nýbrž také M. Moser 1953 (Vídeň). Čirůvky nahé rostou v lese v humuse a proto se jejich podhoubí v zimě 1953—1954 zachovalo. Čirůvky (hlívy) šafránky — Tricholoma (Pleurotus) rutilans (Schff.) rostly v Hradci r. 1954 méně než jindy. Suchá zima je poškodila a také proto, že rostly již v červenci.

Václavky daly na sebe čekat. Vyrostly ve velkém o měsíc později. Sucho na konci zimy 1954 zdrželo celou zelenou přírodu u nás o měsíc. Zdrželo i václavky. Rostly až koncem října a začátkem listopadu.

Pomrazky (plžatky borové) utrpěly na Královéhradecku podobně, místy v jižních a západních Čechách rostly v říjnu 1954 ve spoustách.

Čechratka rostla r. 1954 hojně i na Hradecku. Je to houba pětiletky, ctitelů jí stále přibývá. Kladu ji do I. tř. především proto, že je hojná, že roste u všech lesních stromů i v městech, že se dá snadno pěstovat, že se nedá naprosto zaměnit s houbou jedovatou. Chuť její je otázkou kuchařského umění. Některé prvotřídní houby jsou dobré samy od sebe, úprava je někdy znechucuje. U čechratky musí úprava chuť zlepšit. Pak je to houba lahůdková.

Muchomůrka zelená a zbělená pod lipami na mých 5 místech r. 1954 nevyrostla. Vyschla. Také v ČSR rostla mnohem méně, než jiná léta. R. 1953 bylo u nás 25 otrav, r. 1954 mnohem méně (hlaste je redakci). To proto, že nerostla.

b) Výzkum základní, místní a časový. Literatura. Lidová jména.

Jan Spálený: **Kožnatka rumělková.**

Dermocybe cinnabarina Fr. — kožnatka rumělková — je krvavě červená Krásnou tuto houbičku, o níž jsem všude četl, že roste v lesích listnatých a nejčastěji pod buky, našel jsem dne 3. 10. 1951 v lese smrkovém, v podrostu pod malinami. Popis nalezených hub:

Obr. 28. Kožnatka rumělková — Dermocybe cinnabarina Fr. Jedlá, dobrá houba. Popis viz v příslušném článku. Maloval Jan Spálený.

Kl. 2—5 cm šir., v ml. kuželovitý, na okraji plstnatý, pak tupě až široce zvonovitý, hladký, lesklý, suchý, málo masitý, kožnatý, nádherně rumělkově až krvavě červený. Třeň až 10 cm dlouhý, hladký, jemně vláknitý, válcovitý, dole slabě ztluštělý. Závoj mizivý, rumělkově červený. Lupeny prořídlé, široké, zářivě šarlatové. Vůbec celý zjev houby je zářivý, velmi krásný. Páchne nepříjemně a připomíná pachem vláknice.

Potud souhlasí můj popis se všemi popisy, které jsem o této houbě četl, ale že by její dužnina byla červená, to u těchto, mnou sbíraných hub, nesouhlasí.

Pozn. Je to Dermocybe cinnabarina citrophylla Sm., jedlá, chutná. U kožnatek je veliká variace. Sm.

Ing. RNC M. Kout: **Houby u Plzně v máji 1954.**

Vzhledem k jednoměsíčnímu opoždění vývoje vegetace a velikému suchu po loňském suchém létě a podzimu dopadlo to letos (1954) na jaře se sběrem hub špatně. Nalezl jsem z jedlých hub jen opěnky, zatím co v loňském roce již koncem března a v polovině dubna nacházeli jsme březnatky či březnovky (L. marzuolum) a počátkem května májovky (T. Georgii). Letos nalezl jsem třepenitku makovou (Hyph. capnoides), penízovku jedlou (Coll. esculenta). Na trhu v Plzni byly letos koncem května hřiby-borovníky až z okolí Stříbra, ale červivé. 2. VI. 54.

Ivan Sečanov (Sofia) je náš spolupracovník a dopisující člen Čs. mykol. společnosti a Mykologického ústavu. R. 1953 napsal velmi pěknou a úspěšnou knihu »Houby v Bulharsku«, kde převzal i 14 obrazů z mého Atlasu I. a 50 archů II. Kniha se všem líbí. Výňatky z ní přineseme. Smotlacha.

Dubnica nad Váhom (Slovensko). Posílám na Vaši výstavu a přednášku soubor hub, jichž tu právě hojně roste. Posílám na př. 5 druhů plžatek, jichž je nyní, pozdě na podzim, ve slovenských lesích veliký výběr: zlatovou, vonnou, drvopleňovou, terčovou, zardělou, 19. 11. 1954. E. Adamica.

Č. Krumlov. Posílám ústavu na výstavky hřib nachovýtrusý a lišku fialovou čili stroček kyjovitý. Druhá houba je podle Smotlachy výtečná (I. tř.). Roste zejména v jedlinách a více a více mizí. Hlaste redakci časopisu, kde všude ještě roste a pod jakými stromy! 15. 7. 1954. Jiří Neumann.

Jihlava. Nasbíral jsem u Rokštýna u Přimělkova blízko Jihlavy zajímavé houby, jejichž výkres vám posílám. Dostal se mi do ruky váš Atlas, který mě překvapil a pro mykologii získal. K. Osolsobě.

Pozn.: Jména hub, které jste poslal, sdělujeme dopisem. Obraz dáme jako hádanku do časopisu. Smotlacha.

Plzeňské lesy mají ještě dnes houby (přináším na př. ryzec ryšavý a nasládlý), ale již zmrzlé, podle Sm. jedlé. 21. 11. 1954. Prof. Dr V. Tesař.

Rakovnicko je snad nejsušším krajem v Čechách a poslední 3 léta, stejně jako r. 1947, bylo zde sucho a houby rostly tu málo. Teprve letos sem tam se na jaře objevují, ale nemám na ně času. Rakovnické lesy jsou jednak státní, a ty jsou dnes svěřeny vojsku a houbařům nepřístupné, jednak obecní, a ty jsou borové, na houby chudé. Od r. 1912, kdy prof. Smotlacha v Rakovníku přednášel, jsou tu velké změny. Ing. Viktor Procházka.

Kamýk n. Vlt. Posílám muchomůrky citronové pro chemický výzkum. Much. zelené a závojenky olovové již nerostou. Kdyby se objevily, pošlu. Podzimní houby rostou hojně, ale druhy, doporučované ČMS, v naší krajině se ještě málo sbírají, což je škoda, neboť zde rostou přehojně. Dnes jdou na odbyt jen pozdní houby hřibovité (strakoše čili kačenky, hříbky hnědé, loupáky či klouzky obecné, křemenáče a kozáky a p.). 18. X. 54 Lad. Pilný

Staňkov. V týdnu od 15. do 22. VIII. 1954 jsem zde v okolí nalezl mnoho hub. Uvádím vzácnější. Boletus Boudieri Q., A. pantherina DC., L. insulsus Fr., Russula albonigra Krombh., Hydnum imbricatum L., Inoloma traganum Fr., Dermocybe cinnamomea L., D. uliginosa Fr. atd. Rudolf Kuželka

Posílám z Lukavce u Hořic na výstavu 40 druhů hub. Sbírali je dva moji chlapci (10 a 12 let). Sám jsem neměl času. Prosím zároveň o určení. Z Lázní Bělohrad poslal jsem vám kříšť — B. pachypus Fr. Fr. Čeřovský

Rakovník. Posílám dvě plodnice šupinovky obrovské — Ph. grandis Rea. Vyrostla podle Dr. Vávry letos na podzim hojněji než jindy a na více místech. 20. X. 1954. Ing. Zdeněk Pokar

Štětí n. L. Václavky u nás začaly letos opožděně, sbíral jsem je tu 1. XI. 1954. J. Kábrt

U Jablonce n. N. nalezl jsem v lese krásné kováře. 19. VIII. 1954. Karel Oberman

Podzimní čirůvku čistou — Tricholoma sudum, posílám od Olomouce. 4. XI. 1954. V. Trázník.

Ždánice. Hřib královský a kovář rostou u nás každoročně. Kovář se u nás nesbírá. Stanislav Pěnčík

Miletín. Zkoumám houby a rostliny vůbec v celém hořickém okrese. 10. XI. 1954. Ant. Břicháček

Lázně Bělohrad. Sbírala jsem tam letos v srpnu loupák dutonohý. Určila jsem to ze Sm. Atlasu 50 druhů hub. Al. Březinová

Krásného kováře, velkého, tmavého, rudého, chutného nalezl jsem ještě 16. X. 54. Jan Kouba.

Radotín. Posílám dvě plodnice šupinovky obrovské — Ph. grandis Rea. 14. X. 1954. Vyrostla na kořenech vrby podle Dr Vávry letos na podzim na mnoha místech. Ing. Zd. Pokorný.

Při návštěvě Jiráskova musea ve Hvězdě se svou příbuznou Fr. Růžičkovou z Dohalic, rovněž houbařkou, 17. X. 1954 nalezla jsem tam v lese mnoho běžných hub podzimních a přinesla si řadu mlženek, čirůvek nahých a dvojbarvých. PhMr R. Smotlachová.

V naší zahradě v Praze-Hodkovičky, ul. V zátiší, roste mnoho krásných hub — z nich třepenitka cihlová; mnohé jsem donesla na výstavku ČMS. Pavla Fořtová-Šámalová.

Na výstavu posílám Smotlachův pravý hřib purpurový — B. rhodopurpureus Sm. a satana. Sbíral jsem jej v lese Kersko, kde podle Sm. dávno rostou. 6. IX. 1954.
V. Hanibal.

Sadovky, které rostly pro chladno a sucho na jaře málo našel jsem v mnoha kusech na podzim 23. X. 1954 v okolí Písnice u Prahy — Modřany pod třešněmi. Také jsem tam sbíral poslední špičky ob.; čirůvky dvojbarvé našel jsem ve dvou formách: jednak typické, jednak na lupenech fialově zabarvené. Nebyla to však čirůvka nahá, kterou dobře znám, nýbrž odrůda dvojbarvá. Frant. Raban.

Předčasné václavky jsem sbíral 1. VIII. 1954 v lesích okolo Unhoště. Mnohé houby, jak dávno zjistil prof. Sm., řídí se ve svém růstu počasím. Koncem července a začátkem srpna se za deště silně ochladilo. Proto začaly růst houby pozdního léta a podzimu. Jsou to hlavně kozáky březové, kožešníky, křemenáče a much. červená. Zato teplomilné holubinky nerostly. (Zprávy z myk. zahrady 6. VIII. 1954.)
Jos. Francl.

Houby do přednášky ČMS v pond. 29. XI. 54 trochu zmrzlé, ale jedlé a celkem zachovalé (po mrazech byla krátká obleva s mlhami), přinesli:

Z Dobříše hlívu jilmovou, penízovku, čirůvku kravskou, strmělku kyjonohou, od Libiše opěnku, vrbovku, sametonožku (u potoka), strmělku přehrnutou. Jar. Kolařík.

Z Komořan: Penízovku máslovou, plíhou atd. Bož. Sládečková.

Z Kyjí u Prahy. Z kořene habru sametonožku a čirůvku nahou. Jan Wenzel.

Z Krče. Strmělku přehrnutou, lakovku lakovou, bedlu vysokou, kuřátka smrková, penízovku máslovou. St. Staněk.

Ze Šárky opěnky, choroš modravý, strmělku přehrnutou. V. Vorel.

Z Lobk. zahrady v Praze václavku, helmovku narostlou, strmělku přehrnutou.
Dr Rohrbacher

Jak na jaře? Porostou? To byla otázka loni v zimě. Ale houby r. 1954 přece po deštích v létě a na podzim všude rostly. Deště, voda vše napravila. Fr. Silhová.

Ze Šárky mlženku z velkého teplého pařezu a proto pěkně zachovalou, živou a zdravou, penízovku kuželonohou, plžatku modřínovou, nově vyrůstající (je krátká obleva), třepenitku svazčitou. V. Novák.

c) Část praktická. Houby člověku prospívající. Úprava hub. Konservace, průmysl a distribuce. Houby jako krmivo.

Ing. Miroslav Smotlacha:

Muchomůrka narůžovělá, masák.

Muchomůrka narůžovělá (načervenalá), růžovka neboli masák — Amanita rubescens (Pers.) je houbou Bezděkovou, který propagoval znalost hub již před první světovou válkou (zemřel 1916). Doporučil ji jako jedlou (viz krásný obraz Luňáčkův). Smotlacha a jeho spolupracovníci pokračovali úsilně v popularisaci jejího sběru, takže dnes ji zná a sbírá mnoho lidí v celé zemi. Je to houba velmi chutná a schopná různé kuchyňské úpravy. Pro svou jemnou stavbu plodnice je dobře stravitelná a někteří mykofágové ji pokládají za nejlepší houbu vůbec. Při svém místy hojném růstu je velmi proměnlivá, pevné varianty lze jen těžko stanovit až na onu sě zelenavým límcem (Am. rubescens virescens), jak ji Smotlacha vystavuje na svých výstavách 45 let. Všechny formy růžovky, ať mohutné a »masité« či drobné, ať na klobouku drsné od zbytků plachetky či holé, ať světlé či tmavé prozradí se tím, že tato muchomůrka na povrchu a zvláště na lomu typicky růžoví, zvlášť silně růžoví, jsou-li plodnice napadeny larvami, a to předně na kořeni nohy. Kořen nohy bývá zcela červavý, ale plodnice od poloviny nohy nahoru bývá často zdravá, což je příjemné pro sběrače. V Rakousku a Německu nalezená jedovatá narůžovka (A. pseudorubescens) bude patrně muchom. pantherová Am. pantherina (DC), jež se, když roste v borovinách, dosti růžovce podobá A proto je vždy nutno býti při sběru opatrným. Muchom. narůžovělá má podobné plisování na noze pod kloboukem jako muchom. šedá Am. spissa (Fr.), pantherina je nemá. Raději každou plodnici, u které si nejsme zcela jisti, že sběru vyřadíme. I když možno říci, že kdo se jednou masáka naučí znát, nemůže se mýlit. Sbíral jsem mnoho plodnic v červenci 1954 ve Špindlerově Mlýně, kde tvořily podstatnou část našich hubných směsí pro obědy a večeře. Některé z nich jsem nakreslil a jsou uvedeny na připojených obrazech.

Obr. 29. Muchomůrka růžovka, masák — Am. rubescens Pers., dnes z nejznámějších našich hub. Má mnoho forem, jako všechny houby hojně rostoucí, což je radost systematiků. Toto je forma všude běžná. Kreslil podle skutečnosti Ing. M. Smotlacha.

Popis: Klobouk hnědě, šedě červenavý, kožově hnědý, ale také docela bělavý, ve stáří na okraji jemně rýžkatý, s různými drobnými tmavšími stroupky, což jsou zbytky povrchové plachetky, která v mládí v některých případech tvoří souvislou povrchovou plachetku bělavě šedou. Zprvu je klobouk kulovitý, pak deštníkovitý, až konečně rozložený, 4—18 cm široký. **Lupeny** bílé, později červeně skvrnité. **Dužnina** bílá, příjemně, mírně vonná, jemná, chutná a stravitelná. **Třeň** bílý, načervenalý, v mládí dole ztluštělý ba jakoby hliznatý, s plachetkou přirostlou, někdy na hořejším okraji hlízy lemovanou bradavkami. Pod kloboukem je ztenčený s límcem nahoře s rýžkami, které pokračují i dále na nohu. **Výtrusy** elipsoidní 8—9×6—7μ. Žije v symbiose s většinou našich lesních stromů, ale podle Sm. zvlášť se jí daří v půdě humusovité. Melzer, ČČH-1926, Smotlacha: 50 druhů hub 1946 a několikrát v ČČSH (MSb).

K dušení doporučuji: všechny jedlé hřiby, klouzky, kozí pysk, strakoš, křemenáč, špičník, holubinky, václavku, bedlu vysokou, muchomůrku narůžovělou, čirůvky fialovou a zemní (poslední jen z nouze), opeňku (do směsi), kuřátka, syrovinku, choroš mlynářku, mladé a tvrdé plodnice prášivek a pýchavek a lošák jelení (tento jen z nouze). Ing. Karel Bušta

Zadělávané houby s květákem. V osolené vodě uvaříme květák a uschováme v teple, do téže vody dáme asi pět minut povařit klouzky nebo hříbky a ocedíme. Připravenou bledou zápražku zalejem přiměřeným množstvím vody z květáku a hub, přidáme trochu mléka nebo smetany, špetku květu, a zelenou petržel — dobře povaříme a upravený květák s houbami polejeme. Zbylou vodu z květáku a hub zužitkujeme do polévky. A. Horák (Slaný).

Destice chřapáčová — Discina ancilis Pers. Tato jarní vřeckatá houba vyskytuje se na Příbramsku v některých letech dosti hojně; předpokladem k jejímu

Obr. 30. Zvláště mohutná forma jedlé, chutné růžovky, masáka, muchomůrky načervenalé — Am. rubescens Pers. V Krkonoších sbíral a kreslil Ing. M. Smotlacha. Zmenšeno.

růstu je ovšem dostatek vláhy. Naprosto nedostatečné srážky v zimních a jarních měsících posledních let způsobily, že tato houba vyskytovala se jen sporadicky. Za příznivých let sbírám tyto destice v lesích okolo hájovny Placy, asi 10 km východně od Příbramě, kde rostou v dubnu na lesních mýtinách. Bývají také prodávány na příbramském trhu. Slyšel jsem zde pro tuto houbu dosti pěkně utvořený lidový název »smržovka«, kterým lid vystihuje příbuznost, byť i vzdálenou, destic se smržemi. Destice jsou chutné houby, poskytující po zimním půstu vydatné houbové pokrmy. Připravujeme je jako smaženici s vejci, dobrá je z nich též houbová omáčka a guláš.

Jaroslav Zíma.

Ryzce pravé, smrkové i borové nakládám do octa bez koření, nechci, aby mně dobrá chuť ryzců zanikala. Z těchto ryzců je pak dobrá kyselá omáčka nebo polévka. Jsou tak chutné, že v jedné spřátelené rodině si je zavařili a poněvadž jim velmi chutnaly, hned je druhý den snědli, ač je chystali na zimu. Zvláště jim z nich chutnaly drobounké ryzce, jež jsou na nakládání nejlepší.

Bož. Sládečková.

Baňka dutá. Chci též vykonati pokusy s pěstováním hub. Především s baňkou dutou (Peziza vesiculosa Bull.), kterou jsem v roce 1951 nosil na přednášky ve velkých množstvích, neboť rostla u nás v pařeništích. S. Kovanda ji vyzkoumal na smažení a dal jí velkou přednost pro její dobrou chuť.

M. Svoboda

Vepřová žebírka na hříbkách. Na cibulku dáme čerstvé hříbky, necháme, až pustí šťávu, přidáme kmín, vepřová mladá žebírka, a necháme v troubě pod pokličkou péci. Když jest to vysmahlé a žebírka jsou měkká, zaprášíme moukou a uděláme omáčky jen podle potřeby, podáváme s rýží, s noky, s houskovým nebo s bramborovým knedlíkem. S bramborovými knedlíky jest to výborné.

Marie Prokšíková

Letošní (1954) růst zaječího ouška na přemnoha místech v ČSR (od září do října) současně a ve velkých trsech, jak jsme zjistili v poradně ČMS z pře-

četných zásilek a sběrů, byl pozoruhodný. Kdo je jíte, napište redakci své zkušenosti. R. Smotlachová.

Jak se připravují lišky neb klouzky na kyselo. Houby rozkrájíme na polovinu. Na rendlík sádlo, cibulku, kmín, přidáme houby, sůl a necháme dusiti. Podlijeme polévkou, zahustíme kyselou smetanou, lžící mouky a povaříme. Sdělte redakci, které houby a jak připravujete na kyselo. Josef Pačes.

Kdo pěstuješ houby, zvl. žampiony, napiš o tom Myk. sborníku. Sm.

Cibule a houby. Při smažení hub je důležitá cibulová podsmažka, přimíchaný horkou vodou spařený květák a syrový nakrájený buď petrželový kořen neb celer, čímž se dostává pikantnější příchuti. Výhodný je stroužek salámu neb slaniny. Arch. J. Šantrůček.

Manětín, okr. Plasy. Nasbírali jsme zde hodně růžovek a naložili též do octa. Byly skvělé jak na smažení, tak na karbanátky, ale i v polévce a také v octě. Těšíme se, až zase porostou. Zde je nikdo nesbírá, protože je neznají, a ti, kterým je ukáži, se křižují, že se otrávíme. Eva Zahnová.

Bučovice u Plzně: Pozdní jedlé houby. Sbíral jsem dnes a posílám do výstavky ČMS skupinku penízovky narostlé — Mycena galericulata (Scopoli), která vyrostla na spodu staré švestky a kterou Sm. sbíral před týdnem rovněž u švestky na Zámečku a u starého dubu u Roudničky u Hradce Kr. Je jedlá, I. tř. Hojná tu byla vrbovka čili sametonožka — Collybia velutipes (Curtius). Ta patří podle Sm. opravdu k zimním houbám. Frant. Desort.

Hník třpytivý — Coprinus micaceus (Bull.) roste nám na závodní zahradě. Je křehký. Zkusím jej na radu prof. Sm. do polévky. 19. VIII. 1954. A. Váňová

Houby na paprice. Na másle zpěníme nakrájenou cibulku, přidáme lžičku sladké papriky. Na to nakrájené houby, sůl a za stálého míchání necháme prudce vysmahnout. Pak zalijeme kváskem z kyselé smetany (nebo 1 díl kyselého a 2 díly sladkého mléka) a necháme dobře povařit. K tomu knedlík. V. Melzer

Ratibořské Hory. Čirůvku nahloučenou sbírají u nás k jídlu znalci. A. Kahler

Lívanečky se smrženi na jaře jsou velmi chutné. Rud. Mužík

Ze sušených hub se mi vedle hřibovitých nejlépe osvědčila mlženka pro masitost své dužniny.

MUDr Bedřich Protivenský

d) Houby jedovaté, podezřelé. Otravy, nemoce a léky z hub. Ochrana před houbami.

A. J. Šimr: **Z hub prostředek proti rakovině?**

Houby — Mycetes — jeví se jako zdaleka ještě nevyčerpaný zdroj léků, po výtce antibiotik, proti chorobám sužujícím lidstvo. Kromě penicilinu, který se vyrábí z houby **Penicillium chrysogenum,** jsou to streptomycin, aureomycin, chloromycetin a j. Jimi docilované léčebné výsledky pobízejí vědce, aby usilovně hledali účinný prostředek proti nejzhoubnější chorobě lidstva, rakovině. MUDr M. Poper píše (Sv. slovo, 24. 10. 1954), že v některých případech bylo docíleno i určitého pokroku, ale na velký a spolehlivý objev musíme prý, bohužel, stále ještě čekat. Dále sděluje:

Na mez. sjezdu mikrobiologů v Římě Dr G. Domack, kterému v r. 1936 byla udělena Nobelova cena za práci v oboru sulfamidů, sdělil výsledky svých pokusů s léčbou rakoviny injekcemi výtažku nižší houby Actinomyces. Tato houba způsobuje těžké choroby dobytka i lidí, jmenovitě choroby sliznice ústní a čelisti, známé pod jménem **aktinomykosa.** Pokusy Dr Domacka ztroskotaly, ježto injekční látka byla silně jedovatá. Na to Dr Štefan Durovič šel jinou cestou. Vstřikoval výtažek této houby koním, způsobil u nich těžkou chorobu (aktinomykosu), ale z krevního séra těchto koní vytvořil preparát, jehož použil k injekcím lidem stiženým rakovinou. Látku tuto nazval **krebiozen.** Je nadějná. Celkem bylo jí léčeno více než 550 případů. Bylo zjištěno, že injekce

jsou neškodné a účinky jejich potud nápadné, že nádory nerostou a namnoze mizí. I když jsou tu pochybnosti, je naděje, že se zde mykologický lék dobře uplatní. Potud Dr Poper.

Pozn.: Objevy a hledání nových léků z hub dokazují stále rostoucí význam vědy mykologické pro zdraví člověka a tím i dalekosáhlou prospěšnost pěstování mykologie v širokém měřítku, k němuž u nás dala základ Čs. mykol. společnost (ČMS), založená r. 1921 za předsednictví Dr Smotlachy a ještě dříve jeho MVÚ, založený r. 1909. Dr Poper je příslušníkem SVŠM. Odebírá Myk. sborník. A. J. Š.

Jaroslav Hyngar:

Kočka se otrávila odvarem z muchomůrky červené.

V Brníkově se používá hojně much. červené k výrobě kašičky k otravování much. J. K. Táborský napsal ve svém spisku »České houby«, že much. červená mouchy neotravuje, nýbrž jen opíjí. Musí se tedy domněle otrávené mouchy smetati a spáliti. Jest podivné, že na mouchy nepůsobí smrtelně jed, který může usmrtiti kočku. V minulých dnech dočetl jsem se v časopise, že kdesi se otrávila kočka mlékem, v němž byly rozvařeny červené muchomůrky k trávení much. Nechtěl jsem tomu uvěřiti. Nyní jsem se přesvědčil, že to jest skutečně možné. Ve zdejší obci uhynula před několika dny kočka, která se nalízala mléka, vařeného s muchomůrkami. Majitelka kočky, pí Vlasta Hanková, mi oznámila, že kočka zahynula asi za 3 až 4 hodiny poté, co mléko lízala a že prý »jí tekla z nosu voda«. (Vzato z archivu.)

Much. červená v obilí. V polovici července (1954) na katastru obce Rodná na Mladovožicku našel jsem několik shluků much. červené střední velikosti ve vzrostlém žitě. Bylo to asi 14 dnů přede žněmi. Obilí bylo řidší, není na těchto svazích příliš dobrá půda — a mezi stébly se zdaleka prozrazovaly svou červení sympatické klobouky muchomůrek. Je zajímavé, že nejbližší starší a řídký les byl od tohoto vzdálen asi 200 m. Jinak na mezi rostly lísky, šípky a trnky. Kdeže a kdo byl asi jejich symbiont? Podle Sm. byla to líska, pod níž on zjistil houby a much. červené nejen na své pokusné zahradě v Hradci Kr., nýbrž i za prvé svět. války v Polsku a v SSSR (Volyňsko), kde všude líska hojně roste a se pěstuje. Bedřich Kahler

V Kolíně se stala opět otrava houbami. Tentokrát manž. Balvinových. Otrava se projevila po 12 hodinách. Oba vyvázli. Okresní ústav národního zdraví v Kolíně, obvodové středisko v Zásmukách, poslal nám příslušné houby, s otázkou, o co jde. Byla to much. citronová. Dopsali jsme mu: 1. Zaslané houby jsou much. citronová — A. citrina (Schff.), mappa Batsch, houba naprosto neškodná, ale smrtelně jedovaté much. zelené — Am. viridis (Pers.), phalloides Qu, nebo zbělené —Am. verna Bull. velice podobná. Proto jsme ji vyřadili ze sběru. Roste hlavně na podzim a přehojně. Otrava se stala asi záměnou s much. zelenou. Příznaky otravy ukazují totiž na much. zelenou nebo zbělenou, jež se projevuje za 8—12—20 hodin. Příznivý průběh otravy značí, že snad byla použita jen jedna m. zel. ze dvou plodnic, které snědli, nebo že na podzim je much. zelená méně jedovatá. Průběh otravy (že se objevila teprve po 12 hodinách) ukazuje na otravu zcela mírnou. Normálně rostou much. zelená a zbělená od června do začátku září. Smotlacha

Jedlá či jedovatá? Naše houby jedovaté a »podezřelé« měly by být dokonaleji prozkoumány po stránce jedů. Jak je možno, že houba v některém kraji jedlá, jinde je prohlašována za jedovatou? Jak z MSb zjišťujeme, výzkum tento koná dnes postupně chemický ústav Akademie věd. Je třeba tento výzkum provést u všech nebezpečných hub. J. Senohrab

Ochrana před jedovatými houbami. (Z dopisu.) Jsem sběratelem hub a četl jsem váš článek ohledně jedovatých hub. Nedovedu si představit, že ucháč je dnes smrtelně jedovatá houba. Dříve tomu tak nebylo. Prosím o sdělení, kde je možno vidět všechny jedovaté houby nebo alespoň jejich modely, neb je to velmi důležité, aby obecenstvo mělo možnost tyto tak důležité houby vidět a pamatovat si je. Výstavy jednou za rok pořádané nestačí. Děkuji vám předem za ochotu. Chtěl jsem poslat známku na odpověď, ale jsem přesvědčen, že používáte jako ústav působící dobro bezplatnou korespondenci.

J. Klein.

Pozn.: Ochrana před jedovatými houbami je součástí theoretické i praktické mykologie (nauky o houbách), jak ji šíří v našem lidu ČMS, MU a Smotlachova vědecká škola mykologická. Modely jsou tu zahrnuty jako cenný a důležitý prostředek. Ing. Dr Mikule se domnívá, že k uvarování otrav houbami postačí znát houby jedovaté a k poznání hub jedovatých že postačí modely hub. V obém je na omylu. J. Klein je blízkým spolupracovníkem Mikulovým. O zajímavém problému modelů hub příště. Dr Rob. Vávra.

Jedovatá hlíva olivová v noci světélkuje. Pozoroval jsem to. Budu o tom přednášet. Jos. Urban.

Z dopisu. Loni (1953) jsem téměř nehoubařil. Hřiby jsem téměř neviděl, jen na svém léčení v Luhačovicích jsem našel v okolních lesích dosti much. zelené, a záv. olovové. Zde na Rýmařovsku, v Jeseníkách jsem se pro nemoc a nemocniční léčení téměř do lesa nedostal. O letošním sběru podám zprávu. Jaroslav Němec

Václavky nejsou ani za syrova jedovaté. To je omyl, kdo si to myslí. Jsou ovšem za syrova téměř nestravitelné.

R. Smotlachová

Much. zelená. O tom, co vyvolalo požití syrové much. zelené, poslal jsem již zprávu redakci. Jos. Hásek, Hradec Kr.

Brloh. Na konci září 1954 sbíral jsem u nás much. zelenou, kterou posílám usušenou na výzkum jedů do MVU.

Fr. Dřevíkovský

Přiotrávila jsem se drobnými vláknicemi, které rostou v Lobkovické zahradě v Praze III. 17. X. 1954. Vilma Svatonská

Rovensko pod Tr. Závojenku hnědolesklou čili jedovatou — Entoloma venenosum Sm. posílám, naleziště: les Kněžská stráň u Rovenska pod Tr., v trávě mezi smrky, doubky, habry 30. VIII. 1944.

Jaroslav Podobský

Posílám z Loučné (p. Janov n. N.) ze starého domu tři koláčovité plodnice dřevomorky, jak je máte zobrazeny na obálce časopisu. Jos. Balcar.

e) Všeobecná i speciální biologie. Nižší houby. Příroda. Ochrana přírody.

MUDr Vladimír Píša:

Zvláštní červivost křemenáčů.

V Mykol. sborníku (1952) jsem se dočetl v článku K. Rambouska o »Zvláštní červivosti křemenáčů«. Dodal bych, že jsem také pozoroval tuto červivost, zvláště u křemenáče březového, ale nedovedl jsem si ji vysvětliti. Jednou se mně však podařilo objeviti v sadě, kde blíže plotu byly vysázeny břízy, několik statných křemenáčů a když jsem se zahleděl na jejich krásně vybarvené klobouky, pozoroval jsem na jednom z nich čile se pohybujícího lumčíka, který s rychlostí a obratností nevídanou vbodával své kladélko dovnitř klobouku houby a ukládal tam vajíčka. Je pochopitelné, že tyto vpichy, jsouce nepatrné, ujdou pozornosti při mikroskopickém ohledání houby. Teprve vývoj »červů« čili larev ukazuje na nějakou infekci, jež tajemně byla do houby vsazena. Je možno vysvětliti tuto rozmnožovací činnost lumčíka tím, že je to druh žijící na houbách a že použil tedy nejvhodnějšího prostředí pro další vývoj svých vajíček uložením jich do těla křemenáče. Ten pak poskytuje dostatek obživy pro zrozené larvy až do jejich úplného dozrání (zakuklení), nebyla-li houba nalezena dříve. Také propichání na klobouku jako jehlou a shluky vajíček ukazují na původ, jak shora popsáno. Též slunce a pěkného počasí je třeba k tomu, aby se mohl hmyz pohybovati bez omezení, takže ve špatném

počasí a v deštích je jeho činnost znemožňována. To ovšem neznamená, že několik hezkých dnů by nestačilo k tomu, aby hmyz nevykonal svou generační povinnost, a pak mohou nastati deštivé dny a vývoj se odehrává uvnitř houby bez omezení.

Mrzí mě jen, že, jat krásou křemenáčů, zapomněl jsem na lumčíka, ač jistě bylo by důležitější zjistiti jeho rodovou příslušnost a odevzdati jej k výzkumu znalcům hmyzu (entomologům).

Pozn.: Kdo ze čtenářů zkoumá nebo chce zkoumati hmyz na houbách, hlas to ústředí.

Veverka nakousla krásný borový hřib, ale protože byl červivý — dále to nehlodala (je vegetariánka!) Vojtěch Klouda.

U Duchcova v některých sadech kvetou plně jabloně, ač je pochmurný podzim. Takovýto rozruch je vidět i v růstu hub. Václavky jsou letos, jak nám sdělil prof. Smotlacha, o měsíc opožděné. Rostou jich nyní u Duchcova veliké spousty. 1. XI. 54. Ing. J. Soukup.

f) Zajímavosti. Referáty. Kritika.

Vilém Sokol:

Můj podzimní sběr.

Slíbil jsem své matce v Sadské, že jí v Hradci Kr. obstarám houby. A tak jsem si v neděli 10. X. 54 ráno přivstal a již v 7 hodin jsem jel na kole do lesa na Zděnou boudu směrem na Bělečko a Hoděšovice. Po nočním mrazíku zábly mne ráno ruce, zvláště když jsem v mlází trhal mrazem jako kámen tvrdé klouzky loupáky — B. luteus a ryzce pravé — L. deliciosus. Klouzků byla velmi pěkná úroda, vybíral jsem přirozeně pěkně mladé exempláře prostřední velikosti. Pak se oteplilo, byl krásný slunný den. Vyhledával jsem borové lesy, pátral po zelinkách — T. equestre a po havelkách — T. portentosum, avšak našel jsem jich jen několik málo. Hojně jsem nacházel hříbka hnědého — B. badius a strakoše čili kožešníka — B. variegatus. Kožešník je název hradecký, v Sadské se této houbě říká »růžička« a v Praze »kačenka«. Ve velkém množství našel jsem čechratku podvinutou — P. involutus. Jen vzácně jsem nacházel hříbky, křemenáče, kozáky a lišky, a to po pečlivém prohledávání známých nalezišť. Pozdě odpoledne jsem se vrátil. Houby jsem rozdělil, čechratky, ryzce a hříbky do octa, klouzky a ostatní houby manželka odusila a naplnili jsme je do sterilisačních lahví, takže budeme mít houby my i máti. Ta je náruživá houbařka (72 léta) a houby v lese vyhmatává, jelikož již špatně vidí. Několik hub vzal jsem do Jaroměře. kde učím, pro výstavku našeho V. Chmelíka a kde je činný i Dr Konečný, Dr Joachymstal a j.

F. Trefná:

Zajímavosti z hub od Hvožďan.

Zjistila jsem václavky ve výši 10 m na buku — až v koruně — letos (1954) začátkem srpna, v lese pod vrchem Třemšínem. Celý buk byl hustě obrostlý. Také na olši jsme našli václavky ve výši 2 m od země.

Zasílám vám klouzek modřínový, který má stočenou nohu tak, že hlava je stočená k nožce. Podle Sm. je to při bujném růstu hub častý zjev, když »založená« houba je za mlada lidskou či zvířecí nohou přimáčknuta k zemi a pak roste dál; tehdy vznikají různé deformace při vývoji.

Konečně jsem našla velkou zvláštnost, kterou Sm. určil jako sliznatku (mazavec) slizkou — Myxacium mucosum (Bull.), — při čemž zajímavé bylo, že šlo o srostlici 2 exemplářů takovým způsobem, že hlava prvního kusu byla přirostlá k hlavě druhého kusu a obrácena lupeny vzhůru; zajímavé bylo, že plodnice, obrácená lupeny vzhůru, měla dozrálé výtrusy, ačkoliv se sama

přímo země nedotýkala — jen prostřednictvím druhé plodnice. To se stává podle Sm. při bujném růstu hub tak, že hlava jedné přiroste v obráceném směru k druhé.

Z Luže pod Koš. Letos je enormní výskyt kuřátek kyjovitých. V tmavém lese vypadají jako plamének svíček. V červenci 1954 předpokládal jsem, že houby zde porostou více v srpnu, bude-li dostatek vláhy, avšak deště přišly až v září. Jenže houby jarní jsou lepší než podzimní. Když se rozkrojí květnový nebo červnový hřib doma, je ho cítit po celém stavení, kdežto na podzim může být velká hromada a zavoní leda — jak se u nás říká obecně — »větřinou«. Minulá neděle byla nádherná zde na »Bukovině«. Absolutní klid v lese. Nyní houby oživují svou životnou rozmanitostí tišiny lesů a pasek, jen z dáli doléhá střelba nimrodů. — 5. X. 54. Arch. J. Šantrůček

II. Smotlachova výzkumná oblast mykologická jsou Sadová-Dohalice. Výzkum zde začal v r. 1910 v lese Holá, který zná podrobně, neboť výzkum zde opakoval (o svátcích a prázdninách) po mnoho let. Odtud vycházel do Bažantnice, Svibu, ve Mžany, Stračova, Suché, Chlumu, Klenice, Cerekvice, do Hořic atd. Tamní lesy a houby zná dobře. Fr. Novák, Old. Růžička.

Prof. Smotlacha pracoval propagačně na Královéhradecku v houbách od r. 1907, kdy přednášel a měl výstavu hub v N. Hradci Kr. a ve Třebši, později v Josefově a v Hradci Kr. V ČSR založil nejprve odbočku ČMS na N. Hradci Kr. (zde jsem se k němu připojil), pak v Hradci Kr. a konečně v naší lidové republice odbočku pro velký kraj Hradec Kr. Tím, že se nám vrátil z nemocnice, jeho odbočky novohradecká, královéhradecká a krajská ožívly a pracují. Těšíme se na r. 1955. Václav Fritz

Jankov u Votic. Roste zde nyní plno hub. Zvláště mlženky objevily se ve velkém množství. Stejně tu rostou čirůvky nahé čili fialky, čir. dvojbarvé atd. Používáme je, jak radí Sm., na řízky. Jsou výborné. Zvláště čirůvky dvojbarvé a mlženky se tak mohou jíst. 18. X. 54. V. Schůt.

Hvězdovky. Děkuji za sběr. Článek o nich pro MSb napíši. Jsem bez času. Dr J. V. Staněk

Získal jsem za odběratele místní Lidovou knihovnu (Čakovice u Prahy). Tak může činiti každý člen ČMS i odběratel Myk. sborníku. J. Andrš

Rožnov: Houby na Valašsku na M. rostly v září a říjnu přehojně. Posílám soubor hub pro výstavku ústavu. 15. X. 1954. Josef Holčák.

Teplice n. Bečvou. Jsem tu na léčení. Houby zde hojně rostou: B. badius, chrysent., variegatus atd., havelky, václavky, nažky, ryzce atd. 8. XI. 54. Bedřich Kapr.

Sucho v roce 1947 omezilo růst hub. Hledala jsem v létě v Krčském lese. Rostlo hub málo. Nejčastěji rostla čechratka podvinutá a hřib žlutomasý. K. Petránková.

Sucho zamezuje růst hub. Zkoumal jsem r. 1946 (kdy bylo vlhko) a 1947 (kdy bylo sucho) růst hub v Chuchelském lesíku. Doklad o tom poslal jsem redakci. Je fakt, že r. 1946 houby rostly přehojně, r. 1947 jen vzácně. Ku podivu, že místy rostla tu i v červnu 1947 čechratka podvinutá. Zd. Fišer.

Ryzec černoušek posílám na výstavu z České Kamenice, kde měl prof. Sm. 1954 úspěšnou přednášku a výstavu a kde existuje kroužek houbařský u TOS. 7. IX. 1954. Sbíral a zaslal: V. Hajný.

Soubor hub na výstavu — na př. kozák dubový atd. — posílám z Kojetína na Moravě. Ing. Vláčilík.

Prášilku obrovskou nalezl jsem 8. IX. 1954 v trávě u cesty ve Statenicích u Tuchoměřic, kde ji roku 1908 nalezl v trávě i prof. Sm. Jindř. Sedivý.

Krupá u Rakovníka. Vedle letních hub rostou i podzimní. Posílám rosolozub huspenitý a kotrč kadeřavou (Sm.-Vejrych, 50 druhů). Rud. Plechatý.

Velký trs bělavé penízovky sametonohé našla jsem 7. IX. 1954 (vlivem studených nocí) na Letné na pařezu břízy. K. Kovářová.

Hejno krásných kustřebek oranžových našel jsem v lese ve Strnadech u Prahy. Les smrkový promísený duby a buky. Sbíral jsem tam i chomáče mladých václavek. Letos se opozdily. Podle Sm. proto, že rostly již v červenci. Jaromír Vrkoslav.

Kuřátko tlučkovité (kyj Herkulův) našel jsem ve spoustách a v krásných velikých kusech (výška 25 cm, palice 5 cm) v Srbsku u Berouna. 4. X. 1954. Bohuslav Cabicar.

Chomutov. Houby zde velmi rostou. Posílám zásilku do stálé výstavky. Naleziště stráně nad levým břehem Chomutovky, smíšený les, katastr Chomutov. 18. X. 1954. Josef Lorber.

g) Oslavy.

Náš president

ANTONÍN ZAPOTOCKÝ

dožil se 19. prosince 1954 sedmdesáti let. Všichni houbaři ČSR mu blahopřejí. Důstojný jeho obraz jsme přinesli v 1. sešitě XXX. ročníku při jeho nastoupení.

Za

Československou mykologickou společnost, Mykologický ústav a Mykologický sborník *Dr Smotlacha.*

Další blahopřání členů vlády prof. Smotlachovi.

Při svých 70. narozeninách 30. 1. 1954 a ještě dlouho později dostal náš předseda prof. Smotlacha na 900 gratulací, na něž nemohl pro nemoc, jež ho stihala až do září t. r., vůbec odpovědět. Uveřejňujeme z jeho souboru gratulací dvě zvlášť významné, které se druží ke gratulacím náměstka předsedy vlády a ministra zemědělství Uhra, ministra lesů a dřevař. průmyslu Marka Smidy, ministryně potravinářského průmyslu Jankovcové a předsedy Čs. akademie zeměděl. věd Klečky.

Ministr zdravotnictví V Praze dne 29. ledna 1954.

Vážený pane profesore,

přijměte moje srdečné blahopřání k 70. narozeninám Vašeho plodného života. I naše zdravotnictví srdečně vzpomíná Vaší práce jak v tělovýchově, tak i v mykologii, a přeji Vám, abyste ještě dlouhá léta mohl ve zdraví ve své práci pokračovat. **Plojhar** v. r.

Ministr spojů V Praze dne 30. ledna 1954.

Vážený pane profesore,

přijměte, prosím, moje nejsrdečnější blahopřání k Vašim sedmdesátinám. Přeji Vám upřímně pevné zdraví, dlouhou řadu let a hojnost tvůrčích sil, přeji Vám hodně štěstí a pravou životní spokojenost. Vzpomínám při příležitosti tohoto Vašeho životního jubilea Vaší významné vědecké práce na poli mykologie i oněch krásných let, kdy jste stál v čele Vysokoškolského sportu, kde jsem Vás více než před 30 lety poznal.

Přijměte, pane profesore, projev mé hluboké úcty.

Váš oddaný **Dr Neuman** v. r.

h) In memoriam. Spolupracovníci.

Naše hroby. Čs. mykologická společnost, Mykologický výzkumný ústav, Mykologický sborník a celá SVŠM mají letos veliké ztráty úmrtím vynikajících pracovníků. V listopadu byl to především člen vědeckého výboru **Ing. Hynek Pittner,** který se svou chotí navštěvoval všechny naše výstavy, dodával jim houby a přispíval svými význačnými články do časopisu. Činil tak i v poslední době, kdy byl nemocen. Dále želíme s význačnou naší pracovnicí a členkou výboru, řed. Boženou Sládečkovou, ztrátu její sestřičky **Antonie Sládečkové,** které se v její nemoci velmi věnovala.

Pak je tu úmrtí prof. **Václava Bartuška**, vynikajícího spolupracovníka našeho časopisu, který jako profesor učitelského ústavu v Praze vodil svoje žactvo již od r. 1912 na naše výstavy a v posledních dobách života zabýval se geologií.

Již předtím zemřel **univ. prof. Jaroslav Marek** (universita Palackého v Olomouci), dlouholetý spolupracovník ČMS, MÚ a SVŠM. Všichni máme v něm velkou ztrátu. Dále oznamujeme se smutkem úmrtí **Marie Richterové** z Písku, jejíž články všichni znáte. V posl. sešitě je od ní práce »Předčasný růst bedel«.

V Jablonném n. O. zemřel 16. VIII. 54 člen a pracovník tamní odbočky a příslušník SVŠM **Josef Víteček**. Odešel v krásném věku 80 let. Byl pochován žehem v Pardubicích, kde odbočku zastupoval její předseda V. Nepokoj a jednatel K. Grus. Do poslední chvíle zúčastňoval se schůzí a vycházek odbočky na houby. Houby, které měl tak rád, mu prodloužily život. Dále zemřeli z našich spolupracovníků a referentů: **Josef Brondost**, vrtmistr z Gočova u Rožnavy (Slovensko), **Alois Herzog**, Praha XIX, **František Hlavsa**, Praha VII., **Jaroslav Kroupa**, Praha XIX, **Karel Richter**, Praha-Žižkov, **František Vítek**, ředitel školy v Novém Veselí u města Žďáru, **Jan Výtasa**, řed. šk., Jaroměřice n. R., **Ladislav Záček**, Praha XIX, **Josef Turek**, Praha XII a **Františka Svítilová**, Praha XII. Želíme všech těchto zemřelých mykologických spolupracovníků, členů ČMS a MÚ, příslušníků SVŠM. Zachováme jim všem vděčnou vzpomínku.

Když již byla tato zpráva vytištěna, dostali jsme smutnou zprávu, že zemřel také náš referent a spolupracovník **Josef Merta**, Letovice, ul. R. a. 486. Vyslovili jsme jeho choti a všem ostatním vpředu uvedeným, pokud nám poslali zprávu o úmrtí, upřímnou soustrast za ČMS, MÚ i SVŠM.

Za výbor ČMS a MÚ Dr F. Smotlacha, předseda.

Výročí narození botanika a mykologa Čelakovského.

Botanicus mycologusque Čelakovský sen. ante CXX annos natus.

Před 120 roky, 29. 11. 1834, se narodil v Praze Ladislav Čelakovský, syn českého učence a básníka Františka Ladislava Čelakovského (1799—1852). Již na počátku gymnasijních studií ve Vratislavi doprovázel často svého otce, profesora slavistiky, na botanických exkursích a po návratu rodiny do Prahy, kde dokončil studia na gymnasiu a universitě, věnoval se botanice z povolání. Nestalo se tak bez vlivu spřáteleného přírodovědce J. E. Purkyně, jenž se ho ujal po otcově smrti. Nedlouho suploval PhDr Čelakovský na gymnasiu, načež přijal místo kustoda botanického odd. Českého musea (1860). Habilitoval se r. 1866 na pražské technice a od r. 1871 působil na universitě, při jejímž rozdělení r. 1882 přešel již jako řádný profesor na českou universitu. Vědecky pracoval v oboru morfologie, systematiky a floristiky. Ve svém největším díle »Prodromus květeny české«, které vyšlo v Archivu pro přírodovědecký výzkum Čech (IV. díly, 1868—83), též německy, jakož i ve spisech »Analytická květena česká« (1879) a »Analytická květena Čech, Moravy a Slezska« (1887) popsal naše rostliny a do té doby známé houby. Kromě jiných populárně vědeckých publikací vydal »Jedlé a škodlivé houby« (Praha, 1865). Pro dnešní dobu má zvláštní význam, že první u nás vyložil theorii darwinismu.

Jako vynikající vědecký pracovník byl poctěn r. 1869 mimořádným a od r. 1877 řádným členstvím Královské české společnosti nauk. Mimo to byl řádným členem České akademie pro vědu, slovesnost a umění (od 1890) i četných zahraničních učených společností. K jeho zásluhám o mykologii dlužno přičísti, že než zemřel ve věku 68 let (24. 11. 1902), odchoval vědě svého syna —: Ladislav Čelakovský junior (1864—1916), profesor botaniky na české technice, věnoval se hlavně systematice nižších hub a napsal »České Myxomycety« (1890). Z úspěšných žáků Lad. Čelakovského st. nejvíce se uplatnil akademik Němec, jenž nejlépe uchoval a dále rozvedl jeho odkaz ve smyslu pokrokového poslání vědy. I v tom spočívá záslužný příspěvek zvěčnělého ku povznesení národní kultury.

Jaro Miškovský.

J. Pacák:

Houby na Smiřicku.

Rok 1953 měl houby na jaře a na začátku léta v lesích u Smiřic v hojném počtu. Rostlo všechno bohatě. Rok 1952 vlivem suchého počasí byl oslabený. Na př. lišky a špičky rostly pořídku; májovkám a sadovkám zle uškodily květnové mrazy. Majitelé motocyklů, aut nebo rež. lístků zajížděli do lesů nad Dvorem Kr. směrem k Trutnovu nebo Pace (hlavně k Mostku), odkud přiváželi plné koše hřibů a křemeňáků. Houbařská »infanterie« vycházela do luk při Labi na žampiony, jichž tam rostly spousty; naproti tomu pýchavka obrovská, která se tam každoročně vyskytovala, r. 1952 chyběla. V říjnu se sbíraly na lukách »smiřické václavky«, t. j. čirůvky (nahá a dvojbarvá), zato skutečné václavky, jakož i opěnky, vyskytovaly se v lesích pouze sporadicky. Zelinky a havelky chutnaly r. 1952 veverkám, které obratně tyto chutné houby na lupenech vyhlodávaly. V parku při lihovaru rostla na pařezech topolových v trsech šupinovka topolová a kolem do zámrzu čirůvka »líha« (Tr. aggregatum Schff.), která byla v kuchyni vyzkoušena a za velmi chutnou uznána.

Pozn. red.: Také z N. Hradce Kr. jezdí námezdní houbaři do Mostku, když houby jinde nerostou. Sm.

Vilma Pejšková-Kubešová:

Bedla jedlá (Lepiota procera Scop.)

roste na mé parcele v Brnkách (stráně na pravém břehu Vltavy proti Roztokám) a to v místě, kde končí vodní erosí vzniklá strouha sbíhající se strmé stráně. Stráň je porostlá akáty, mezi nimiž tu a tam jsou ovocné stromy (třešně). V blízkém okolí místa, kde se bedla pravidelně každoročně vyskytuje, rostou jen akáty, čtyři statné stromy, a půda kolem je akátovými kořeny téměř prošpikována. Na dně strouhy je vrstva zetlívajícího akátového roští, které se tam odhazuje, a plodnice bedly se někdy prodírá i tímto roštím ven. Toto pozorování mohlo by vésti k domněnce, že tu žije bedla symbioticky s kořeny akátu, nebo saprofyticky v humusu z akátových listů a větviček. Zvláštní je však, že se bedla v jiném místě strouhy ve vyšší poloze nevyskytuje, nýbrž vždycky jen v dolíku na konci strouhy, kam dešťová voda splachuje ptačí trus se stráně. Na klidné, málo naštěvované stráni pobíhají, někdy i hnízdí bažanti, též kosi a jiné ptactvo, i vzácné rostliny tu rostou nerušeně. Strýc prof. Dr Salač zde nalezl letos několik jedinců růžkatce červeného (Galucium phoeniceum), rostliny z čeledi makovitých s oranžovým květem podobným vlčímu máku, kterážto rostlina se již sotva kde v bližším pražském okolí vyskytne. Také houby zde rostou a mykolog by tu jistě našel leccos zajímavého. 10. XI. 54.

S poznámkou »zemřel« byl nám 23. XII. vrácen časopis od tří ref., Ing **Jan Strnad**, Hradec Kr., **Jan Vápenka**, Praha, **MUDr Jos. Grund**, Habry.

Ladislav Ondráček, náš spolupracovník, spoluorganisátor stálé houb. výstavky, referent naší společnosti v Kutné Hoře, zemřel ve věku 54 let dne 6. VIII. t. r. Na pohřbu zastupoval naše instituce MUDr. Jiří Janovský. Všichni zachováme mrtvému vřelou vzpomínku a stejně třem výše uvedeným. Redakce.

Vrchlického sady v Praze II. u Hlavního nádraží, jsou mou mykol. zahradou, o níž podám příště zprávu. J. Tupa.

Pěknou srostlici hřibu obecného (šmrkového) posílám 22. IX. 1954 ze St. Boleslavi. V přednášce prof. Smotlachy jistě se uplatní, budila u nás velkou pozornost. 22. IX. 1954. St. Hruška

Další číslo časopisu jsme dychtivě uvítali, bylo velmi zajímavé — zaujaly mne zejména otravy houbami a jiné. Těšíme se na každé číslo. Jos. Friedl.

Pohádka. V neděli 3. X. 1954 jsem našel v Jabkenických lesích na 10 m² 55 hřibů. Ing. Jar. Klovík

Na houby chodit je nádherný sport. Vybíjí se neškodně a užitečně. Člověk, jenž okusí houbařskou vášeň, a těch je v řadách naší modré armády — železničářů — víc než dost, opovrhne vším pohodlím a je šťasten ve svých houbařských vidinách a snech, jež se mu pod rukama mění ve skutečnost, skromnou sice, ale radostnou. (Z Hradeckého železničáře 1954.) Josef Václavík.

Jar. Tomka, A. Třešňák, Bedř. Turek, Jindř. Uhlíř, Emy Urbanová, Ing. Veněček, Jar. Vaníček, M. Vaníček, Ant. Vach, Fr. Vajner, R. Válek, K. Valenta, M. Válová, K. Vánišová, M. Vašáková, Fr. Vašíček, Jan Vašíček, Jos. Vávra, V. Vávra, Ing. Jos. Vedral, Ant. Vejsada, Anež. Vejsadová, M. Veselá, A. Veselská, Fr. Veselský, Jos. Veselý, St. Veselý, Mir. Vild, Ant. Vilím, Jos. Vízner, Jos. Víteček, Jar. Vlach, Ludm. Vlčková, Jos. Vohrna, Ing. Vološčuk, B. Vondrys, Ant. Vrbovec, Jos. Vrštala, M. Vychodilová, Fr. Weber, Dr A. Weidner, M. Wild, Lad. Zajíček, Fr. Zákravský, K. Zapletal Jos. Záveský, Ant. Zavřelová, L. Zavřelová, Lib. Zemanová, Jos. Zikán, Lad. Ziuni, Ant. Zlatníček, Žofie Živohlídková, Jos. Živna.

Řada IV. SVSM obsahuje mnoho pracovníků vynikajících a neznamená konec SVSM. Sestavujeme V. řadu. Stále se hlásí náhodně opomenutí pracovníci z řad odběratelů časopisu, členů ČMS a MVÚ, dlouholetých návštěvníků přednášek, dále mykolog. pracovníci ze škol, odboček a kroužků ČMS. Ty nám také hlásí členové SVSM ze všech 4 řad, všichni získávají nové odběratele, tvoří kroužky kolem sebe atd. Všichni referenti prohlédněte I.—IV. řadu SVSM a upozorněte své známé na SVSM. SVSM roste a pokračuje. Všichni členové SVSM pomáhejte. Členství v SVSM je pracovní: věda, studium a výzkum hub a přírody vůbec sběr a propagace hub, spolupráce s ústředím a navzájem, odbočky, kroužky, výstavky, porady, vycházky atd. Dlužníci plaťte! Dr R. Vávra.

Přispěli jsme a brzo ještě přispějeme do časopisu Myk. sborník (XXXII. r.), který musí být dán brzo do tiskárny. Pošlete! Redakce potřebuje výběr. Pište všichni pokud možno na stroji, na bílém kvartu, t. j. na normální archové formě papíru a v řídkých řádkách. Tak to dnes žádá tiskárna. Předpisy ztěžují redakci velice práci. Naše články byly dány již většinou do tisku. Jednak jsme je upravili správně, tím jsme pomohli redakci, tam, kde musela redakce sama upravovat, děkujeme, tisk se zdržuje. Následují podpisy autorů, kteří mají v redakci články nebo obrázky: Ed. Borovský, A. Čabera, Ant. Červený, Dr Držkovič, Dr Dušánek, M. Dvořáková, Dr Hanuš, Dr Hejlek, J. Hásek, Ing. Hruška, J. Holčák, A. Hollegcha, K. Chlebec, V. Chmelík, J. Jindřich, Fr. Jirásek, J. Juránek, Ad. Kaleta, Vl. Kedyk, L. Kola, Ing. Kout, prof. Knejfl, R. Kovanda, Vl. Krabovský, Sp. Krejčí, Pacák, K. Petránková, Dr Picbauer, Jar. Podobský, Bř. Polák, Dr Pulchart, A. Rollo, M. Lembergová, A. Marek, Dr Matas, P. Matas, Miškovský, ak. B. Němec, Novák, Jar. leny, J. Srb, Jan Svoboda, Dr Sedivý, Jar. Tušla, Fr. Vacek, Dr Vávra, Dr Jar. Veselský, K. Rudolf. Dr Salač, A. Smetánková, Dr Smotlacha, Ing. Smotlacha, V. Sokol, J. Spáčil, Věra Valentová, V. Vojíř, Vojt. Voráček, R. Vtelenská, Dr Vurm, H. Zavřel, 6. XII. 54.

Odmlčeli jsme se pro nával práce, nemoc atd. a neposlali jsme do XXXII. roč. ČCSH (Myk. sborník) dosud svoje články, zprávy, foto, atd. Byli jsme však v předchozích ročnících časopisu (1954, 1953 atd.) zúčastněni a také v r. 1955 (XXXII.) a v Ročence se chceme zúčastnit. Jsme si vědomi toho že redakce potřebuje články, zprávy, foto, kresby co nejdříve, aby měla výběr a že se sešit 1.—2. (č. 1—4) r. XXXII. sestavuje v polovině ledna a že se již sbírá materiál pro sešit 3. (č. 5—6) a 4. (č. 7 a 8). Redakce se chce uchránit zpoždění a proto prosí našimi slovy o rychlé poslání materiálu (i malých článků a zpráv). J. Bílek, Dr Bernhard, Fr. Borovička, J. Bulíř, R. Burý, A. Čabera, F. Cink, J. Datel, Fr. Dřevíkovský, O. Dvořák, Dr Ende, Ing. Fejlek, Fr. Filip, Zd. Fišer, J. Francl, V. Fritz, F. Helmer, Dr Hlaváček, Ing. Hlaváček, R. Hrček, Ing. Hötzl, M. Hřebík, Jar. Chytil, Dr Janovský, J Janský, J. Javůrek, Arn. Jech, Ing. M. Jenko, Jar. Jeřábek, J. Jirsa, J. Kábrt, B. Kahler, Jos. Kavka, Dr J. Kaupa, A. Kabele, K. Kmochová, Arch. Kocourek, F. Kolařík, Dr Konečný, Dr Kotrouš, K. Krejčí, Ing. Kubík, Dr Kurz, Mir. Langer, K. V. Margold, Fr. Matoušek, J. Mečíř, V. Melzer, Jos. Macek, Zd. Moravec, K. Mottl, Jar. Němec, A. Otáhal, J. Pačes, J. Paroulek, JUC Pavlousek, Dr Peřánek J. Perútka, F. X. Peterka, Ing. Petr, R. Pilný, J. Pišvejc, B. Plánský, Dr Procházka, Dr Protivenský, Dr Pulec, Dr Rejha, Ing. Rozehnal, Č. Rychecký, J. Sezima, V. Skalník, J. Skopec, K. Sládek, Ing. Sobotka, Jan Soukup, N. Stallich, Dr Staněk, Dr Steinbrenner, J. Strejček, F. Suchý, Arch. Santrůček, Ing. Šafr, Sv. Šebek, Fr. Šíbl, V. Šípek, V. Smolík, R. Šťastný, Jos. Štefl, Jar. Štech, Ing. Štěpán, Ing. Štěpánek, Dr Štěpánek Leo Švec, prof. Trázník, J. Tříska, J. Tuna, G. Turýnek, Dr M. Tvrdoň, Ing Alb. Urban, Jos. Urban, V. Válko, B. Valoušek, Jar. Vávra, Ant. Velecký, J. Veselý, Dr Veselý, J. Vlasák, Šída Vlková, J. Vodička, J. Vostrčil, T. Votrubová, J. Vraný, Jin. Vyhnánek, Jos. Vymazalová, E. Zahnová, J. Zahradník, Ing. Zamouřil, Jindř. Zenker, J. Zhříval Jar. Zíma, Dr Zofka. My všichni přispějeme a žádáme také všechny ostatní z SVSM, aby rovněž přispěli. Časopis i Ročenka potřebují mnoho nových zpráv a článků. 6. XII. 54.

Na dotazy, zda placení příspěvků, předplatného, za diplomy, legitimaci a darů má vliv na členství v SVSM, můžeme prozradit, že oněch 2400 dosud jmenovaných příslušníků jsou většinou výborní plátiči. Proto do V. třídy zapisujeme i ty, kteří platí (i dluhy) a tím ČMS a MVÚ, jejich práci, t. j. práci SVSM podporují. Vidíme, že všech členů a odběratelů ČMS je na 5000! Všichni se hlaste do SVSM. Dr Vávra.

Voláme školy a učitelstvo. Učitelstvo všech stupňů a škol bylo za Rakouska zachráncem nejen čistoty našeho jazyka (český národ mí ze všech národů slovanských nejméně cizích [neslovanských] slov ve svém jazyce), nýbrž i učitelem praktické biologie našeho lidu. Zvláště o učitelstvu škol národních a středních (měšť.) to platí. Naši učitelé za Rakouska učili lid ovocnářství (očkovat, štěpovat, pláňata ořechy pěstovat naučil na př: Sm. na obecné škole). Učili včelařit, zeleninu pěstovat a zvláště také prospěli v praktickém houbařství. Předchůdcem nám byl uč. Bezděk, jehož stoupenci se stali spolupracovníky SVSM ČMS, MÚ, Myk. sborníku a jsou jimi — pokud nevymřeli — dosud. Pomohli české mykologii k netušenému rozvoji. Naši učitelé a školy mají v nich vzor. Voláme proto i dnes všechno učitelstvo ke spolupráci. Předsednictvo ČMS: Novák, Smotlacha, Vávra.

Z naší poradny za 45 let: Když je úroda běžných, jedlých hub, lidé sbírají hřiby, křemenáče, lišky a p. a ostatní druhy hub (nové jedlé houby) jsou opomíjeny. Když roste méně těchto hub, je v poradně více zásilek, a přibývá zájemců o další jedlé houby. Sm.

V novém roce 1955 přejeme všem odběratelům i čtenářům vše nejlepší. Přečtěte si pečlivě tuto obálku i předchozí! Za ČMS, MU, MSb (ČČSH) Smotlacha.

Rok 1954 a 1955 **jsou pro nás roky jubilejní.** Před 35 lety (1919) založil Sm. časopis, před 45 léty (1909) MU a bezplatnou poradnu, před 50 lety (1905) začal vědeckou práci v houbách, přišed na univ. Karl. Proto posíláme v prosinci 1954 všem jubil. členskou legitimaci ČMS (kdo jsi ji nedostal, hlas to).

Každý starší referent vychovej si v kroužku (v rodině) 1—2 nástupce. Ti jsou účastníky SVSM. Manželé hlaste se dodatečně oba za členy i referenty ČMS, SVSM.

Všichni pošlete nám zprávy, články, foto! Využijte i složenky ČMS při placení ke stručné zprávě. Každý, kdo můžeš, pošli ČMS novoroční dar!

Jsou dvě vědy vůbec a mykologické zvláště. 1. Věda cizí, učená, „objektivní", kosmopolitická, svou řečí a formou lidu tajemná a těžko přístupná, nemnohým lidem u nás a ve světě určená, v periodicitu hub a p. věřící. 2. Věda naše, jasná, skutečná (objektivní zjišťování pravdy), realistická, opravdu pokroková, lidu přístupná, jemu patřící a prospěšná, jím kontrolovaná a proto socialistická.

Školy, jež nejste ještě členy ČMS, hlaste se ihned. Roční přísp. řádného člena je (nejméně) 7 Kčs (záp. 3 Kčs). Získejte nám školy národní i s učiteli: **nevědí o nás!**

Členům a odběratelům. Výbor ČMS upozorňuje členstvo, odběratele i přátele, že je ve velké finanční tísni a to proto, že členové a odběratelé, i když mohou, jen málo platí. Tím je existence ČMS, MU a Myk. Sb. ohrožena. Proto prosíme:

a) Aby zaplatili dlužné příspěvky, které činí nejméně 7 Kčs ročně. K tomu nutno připočísti 2 Kčs za upomínku. Zvlášť děkujeme těm, kteří platí 10, 20, 50 i 100 Kčs ročně místo pouhých 7 Kčs, které jsou určeny pro finančně nejméně situované. Kdo chceš společnost a časopis udržet a můžeš, zaplať příspěvek zvýšený, a to co nejdříve.

b) Z těchto důvodů pošli, kdo můžeš, i dar. Těm, kteří jej poskytli, děkujeme.

c) Aby ihned zaplatili předplatné na náš jubilejní XXXI. r. Myk. sb. v obnosu 20 Kčs (k tomu 2 Kčs upomínka). Potřebujeme, abychom mohli zaplatit tisk.

d) Kdo dostal sešit dvakrát, pošli jej zpět! Pošli i přebytečné složenky.

e) Aby všichni zaplatili za diplomy a legitimaci referenta (à Kčs 12,50).

f) Aby každý referent získal 3, každý člen 1 nového odběratele. Kdo nemůžeš, pošli místo toho dar. Platí i pro členy SVSM (a kdo jím chce býti).

g) Nové (a školy) žádáme, aby ihned sdělili ČMS (Smotlachovi) kor. lístkem, že se stávají členy, odběrateli a v čem chtějí pracovat. Co kdo neviš, ptej se!

h) Nikdo nevracej, nepoškozuj ČMS, MU a časopis. Nepoškozuj naši práci.

ch) Školy, které odebírají náš časopis, hlaste své pracovníky mykol. za řádné členy ČMS (7,— Kčs ročně, 3,— Kčs záp.). Budou jmenováni referenty pro místa, kde působí a odbory ČMS. Utvořte houb. kroužky (žáků, pionýrů). Zřiďte šk. výstavku hub. Posílejte houby (úředně) k určení. Každá škola hlas 2—3 referenty.

i) Škola, za níž časopis zaplatil MNV (ONV), hlas to ihned.

j) Kdos nebyl zařazen do SVSM, piš Sm., získej odběratele, zaplať dluhy.

k) Přikládejte lístek (známku) na odpověď. Pozor, aby nebyla znehodnocena!

l) **Přednáškové večery** ČMS pokračují i na podzim a v zimě od poloviny ledna.

Přátelům, členům, odběratelům Mykol. sborníku, členům Smotlachovy vědecké školy mykologické (SVSM), školám, které spolupracují atd.:

1. Přes nemoc předsedovu, který i v době těžké nemoci pilně pracoval, a jiné překážky, je ČMS, MU, MSb a SVSM v plné a úspěšné práci. Zde pomáhá hlavně SVSM

2. Náš časopis odebírá 500 škol (z toho 200 nově), některé nezaplatily a nehlásily referenty. Zaplaťte a hlaste. Posílejte houby (úředně). Pořiďte žákům výstavku.

3. Kdo chceš znát dobře houby, opatři si Smotl. publikace (atlas atd.), staré ročníky Myk. sb. Do konce února prodávají se s velkou slevou, téměř za polovinu. 6 kusů 60, místo 108 Kčs. Vázané o 8 Kčs dráže (za kus). Posílej také houby k určení. Pražané, navštěvujte přednášky a kursy ČMS v pondělí a vinohradské odbočky v úterý na rohu Slez. a Blan. P. XII. Ta má každou neděli i vycházku (spolu s ČMS a MU), t. 50910 (Novák).

4. Každý si pečlivě přečti obálky posl. ročníků. Jsou tam důležité informace. Piš!

5. **Každý sjednej aspoň 3 nové odběratele** ve svém okolí. Kdo získá, bude členem SVSM.

Kupte si staré ročníky ČČSH, kdo je nemáte (aspoň posledních deset, kde je na 1000 poučných prací o houbách). Dokud ještě jsou! Cena jejich je trvalá. Novák, Smotlacha, Vávra.

Sestavujeme V. řadu členů SVSM: a) z členů ČMS a odběratelů ČČSH nově přihlášených a plně činných, b) ze starých členů a odběratelů ČČSH, na něž bylo zapomenuto a kteří opět posílají články, zprávy, foto, houby atd., c) kteří platí dluhy, předplatné, příspěvky, dary za legitimaci, d) ze všech starých i nových, kteří sbírají houby nejen na jídlo, ale i na výzkum, e) kteří šíří znalost hub atd. Kdo ještě nejsi uveden v SVSM (prohlédněte si obálky všech sešitů XXXI. ročníku), přihlaš se ihned. Upozorněte také všechny své známé. Seznam přijde na obálku. Všichni příslušníci jsou buď odběratelé a čtenáři ČČSH, nebo působí na škole, jsou členy odbočky, kroužku, rodiny a p., která časopis odebírá. Všichni odběratelé dávejte svůj časopis číst svým přátelům a známým, utvořte kolem svého časopisu svůj kroužek. Vedoucí kroužků hlaste své přátele do SVSM.

V sešitě je obsah XXXI. ročníku. Všichni z něho napište ihned do r. XXXII.

Vydavatel: Čs. mykologická společnost v Praze III, Karmelitská 14, tel. 673-80. Vedením redakce pověřen Dr F. Smotlacha. Redakce a administrace tamže. — Tisknou Středočeské tiskárny, n. p., závod 01, Praha II, Hálkova 2. — Povoleno MIO 26.582/47/TO ze dne 30. září 1947. — Novin. sazba povolena řed. pošt v Praze. — Dohlédací pošt. úřad: Praha 8. Za články odborné si odpovídá každý sám. Rukopisy se nevracejí. Předplatné 20 Kčs, do ciziny 40 Kčs. Jednotlivá čísla (sešity) 5 Kčs, dvojsešit 10 Kčs. — Odběr listu lze přerušiti jen včasnou výpovědí, t. j. před koncem sešitem ročníku (čili do měsíce po vyjití předposledního sešitu 4). Všechna autorská práva vyhrazena. — Nutno citovat.
Číslo 9—10, sešit 5., str. 129—160, vyšlo 27. XII. 1954. D-03101